

Siirtolaisuus – Migration 3/2010

37. vuosikerta / 37th year
ISSN 0355-3779

Julkaisija / Publisher

Siirtolaisuusinstituutti

Migrationsinstitutet

The Institute of Migration

Eerikinkatu 34, 20100 Turku, Finland

Puh. / tel. (0)2-2840 440

Fax (0)2-2333 460

email: kirsai@utu.fi

<http://www.siirtolaisuusinstituutti.fi>

<http://www.migrationinstitute.fi>

Pohjanmaan aluekeskus

Österbottens regioncenter

Regional Centre of Ostrobothnia

Keikulinkuja 1, 61100 Peräseinäjoki, Finland

Puh. / tel. (0)44-2592447

email: siirtolaisuusinstituutti@netikka.fi

Päätoimittaja / Editor-in-Chief

Ismo Söderling

Toimitussihteeri / Editorial Assistant

Kirsi Sainio

Toimittajat / Editors

Krister Björklund, Elli Heikkilä

Toimituskunta / Editorial Board

Siirtolaisuusinstituutin hallitus

Administrative Board of the Institute of Migration

Taitto / Layout

Kirsi Sainio

Tilaushinta 2010 / Subscriptions 2010

4 numeroa / nummer / issues

15 €/vuosi/år/year

OP 571113-11117

IBAN FI54 5711 1310 0011 17

OKOYFIHH

VAMMALAN KIRJAPAINO OY

Sisältö • Contents

• *Ismo Söderling*

Pääkirjoitus

• *Auvo Kostiainen*

John Mortonin jäljillä

• *Enrique Tessieri*

Port enteries of Finnish nationals to Buenos Aires, Argentina, in 1886–1940

• *Jaana Palander*

Siirtolaisuuden tutkimuksen tuulia Meksikosta

• *Kasper Hasala*

Inkeriläiset

• *Egor Mikhel*

Impact of globalization of the world economy

• Historiallinen henkilökuva • Biografi
Henrik Jacob Wikar

• Seminaareja

• Siirtolaisuusmuseon kuulumisia

• Kirjat • Böcker • Books

Cover: *Signing the Declaration of Independence, 1776*. Painting by John Trumbull, 1817-18. <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons>

Finlanteri hablaa espanjaa entistä enemmän

Ismo Söderling

Oletan, että yllä oleva otsake ei heti aukea lukijalle – joten autetaanpas lukijaa mäessä. Pertti Virtarannan maanmainion Amerikansuomen sanakirjan mukaan amerikansuomalainen on käyttänyt itsestään nimitystä ”finlanteri”. Sanan alkuperä on tietysti väännös sanasta ”Finlander”. Mutta entäs ’hablaaminen’? Sen tietää ainakin instituutin uusi työntekijä, tutkimusassistentti Heini Hartikainen, jonka pääaine yliopistossa oli espanjan kieli. Espanjaksi puhuminen on ’hablar’, amerikansuomeksi spiiikkaamista.

Väitänkö siis, että amerikansuomalaisista on tulossa espanjan kielen käyttäjiä? Väitän, ja väitteeni osittain perustan instituutissa esitelmöineen tohtori Mika Roinilan tuloksille. Mika esitelmöi instituutissa elokuussa amerikansuomalaisuuden nykytilasta. USA:n vuoden 2000 väestölaskennan mukaan reilut 500 000 maan kansalaista ilmoitti omaavansa suomalaiset juuret. Valtaosa heistä puhuu tietysti äidinkielenään englantia. Suomea käytti pääkielenään noin 30 000 henkeä ja espanjaakin peräti 6 000 henkeä. Mika Roinilan arvion mukaan espanjan kieli ohittaa amerikansuomalaisten keskuudessa suomen kielen noin 20 vuoden kuluessa. Asiaan vaikuttaa tietysti kaksi tekijää: ensinnäkin amerikansuomalaiset sulautuvat lopullisesti valtaväestöön, ja siten suomen kielen taitajia ei jatkossa juurikaan löydy. Toinen tekijä liittyy monikulttuuristen suhteiden lisääntymiseen.

Perehtykäämme siis USA:n väestötilastoihin. Niiden mukaan Yhdysvallat latinalaistuu kovaa vauhtia. Tähän on kaksi syytä: ensinnäkin kova muutto etelän espanjankielisistä maista, erityisesti Meksikosta muuttaa USA:n väestöllistä kirjoa huomattavasti. Toisaalta USA:ssa maahanmuuttajat synnyttävät lapsia oikein urakalla. Kun Yhdysvalloissa keskimääräinen synnytysten määrä naista kohden on kaksi, on vastaava luku esimerkiksi Meksikosta Yhdysvaltoihin tulleilla peräti 3,2 lasta. Latinalaisesta Amerikas-

ta muuttaneiden korkeampaan syntyvyyteen vaikuttaa moni seikka. Tiedämme, että Yhdysvalloissa lapsi saa syntyessään maan kansalaisuuden. Niinpä köyhät latinalaisamerikkalaiset – usein laittomina maahanmuuttajina – tuottavat laillisia jälkeläisiä synnyttäessään USA:ssa. Samalla perheet takaavat itselleen, ainakin tavalla tai toisella, taloudellisesti turvatumman tulevaisuuden.

Yhdysvaltojen väestöllinen muuntuminen on nopeaa. Maan väestö tilastoidaan meistä poiketen myös etnisyyden (ihonvärin) perusteella. Tällä hetkellä maan väestöstä on valkoisia eli lähinnä eurooppalais-taustaisia noin 70 %. Vuoteen 2050 mennessä heidän väestöosuutensa ennustetaan laskevan alle puoleen. Maa on siis kovien väestöllisten muutosten pyörteisissä. Siksi ei ole ihme, että sen osana myös amerikansuomalaiset muuttuvat väestöryhmänä. Perheisiin tulee miniöitä ja vävyjä uuden maahanmuuton myötä. Sen seurauksena tavat ja kielet muuttuvat.

Yhdysvaltoja on asutettu vasta reilut 300 vuotta, ja lähes kaikki asukkaat ovat ”tulleet jostakin”. Tämä prosessi on siis käynnissä edelleen. Ennustaminen on vaikeaa, mutta oletan ja uskon, että Yhdysvallat säilyy jatkossakin yksikielisenä maana. Toki kulttuurisia vivahteita tulee lisää, mutta nykyisin tunnettuun perusamerikkalaisuuteen liittyvät kulttuuriset piirteet säilynevät. Jatkossakin Coca-Cola on kansallisjuoma ja supersuuri maasturi kotirouvien ostoskärry.

Entä muuttuuko Suomi? Meillä on nyt reilut 200 000 maahanmuuttajataustaista ihmistä keskuudessamme. Pidän Thunder Bayn Finn Forum-konferenssissa toukokuussa esitelmän, jossa esittelin laskelmiani Suomen väestöllisestä tulevaisuudesta. Laskelmissani käytin pohjatietona viimeisimpiä Tilastokeskuksen väestöennusteita. Sain tulokseksi, että vuoteen 2040 mennessä maamme väkiluku kasvaisi 6,1 miljoonaan eli nykyisestä noin 750 000 hengeltä.

lä. Arvioin myös, että kasvusta kolmannes perustuu syntyvyyteen ja loput maahanmuuttoon. Eli maamme väestö kansainvälistyy myös kiihtyvällä vauhdilla. Edellyttäen tietysti, että ennuste pitää paikkansa. Sen tiedämme 30 vuoden kuluttua.

Vaikka me suomalaiset olemme höveliä¹ kansaa, niin uskon meidän jatkossakin puhuvan pääasiassa suomea. Tulevaisuudessa tätä lukiessaan joku saattaa hymähtäen todeta viroksi ”mida noorelt õpid, seda vanalt tead”. Kielet ovat rikkaus ja siten avain omaan sekä toisen kulttuuriin. Maahanmuutto muokkaa meitä kantasuomalaisiakin vääjämättä.

Itse olin aikoinaan pesäpallon valmentajakurssilla Sotkamossa, Suomen pesiksen pyhäkössä. Siellä taktiikkaa opetti afrikkalaistaustainen maahanmuuttaja. Pääasiassa pohjalaisista koostunut kurssiväki katse-li aluksi opetusta hieman alta kulmain. Mutta voi sitä pulinaa ja oivaltamisen iloa illalla saunassa, kun keskustelimme päivän opetuksesta. En pidä ihmeenä, jos joskus tulevaisuudessa syöttäjä ottaa muutaman samba-askeleen ja hablaa pari mantraa espanjaksi. Ne saattavat kummasti rentouttaa syöttötouhua.

¹ ruotsin hövlig = huomaavainen

Finlanders in America are more and more likely to habla español

Assistant Professor Mika Roinila visited our Institute in August. He held an interesting presentation about the changes that are taking place in what it means to be Finnish-American. According to the 2000 U.S. Census, slightly more than 500,000 American citizens reported having Finnish origins. The majority, naturally, speak English as their first language. About 30,000 reported using Finnish as their primary language, and 6,000 reported using Spanish. According to Mika Roinila, Spanish will overtake Finnish among Finnish-Americans in approximately 20 years. Two factors are at play here: first, Finnish-Americans are becoming fully integrated into the majority population, and there will be few Finnish-speakers in the future. The other factor has to do with multicultural relationships: in a growing number of Finnish-American families and households the new spouse, son-in-law or daughter-in-law speaks Spanish.

U.S. estimates show that the nation's ethnic makeup is changing, and the population with European origins will be in the minority by 2050. The reasons for this shift include strong immigration from Latin America as well as high birth rates among the new arrivals. It is likely though that English, Coca-Cola, and the over-size cars, otherwise known as mobile shopping carts, will continue to be part of American life.

Finland too is changing in terms of its population. This past May I held a presentation at the Finn Forum in Thunder Bay, Ontario, with a look at Finnish population projections. By 2040, the population of Finland will probably surpass 6 million, an increase of about 700,000 inhabitants. Of this growth, one-third is attributed to fertility and two-thirds to immigration. Finland now faces the important question of how it will be able to handle its encounter with the cultures of the new immigrants – without too many collisions. The same is true of the immigrants themselves, of course, in relation to the country's original population.

Let me offer a small example of a cultural encounter. Back in the day, I attended a coach training for pesäpallo (Finnish baseball) in Sotkamo, pesäpallo's holy sanctuary in Finland. The instructor teaching us game strategy was an immigrant of African background. At first, the mostly pohjalainen, Ostrobothnian crowd of participants viewed the instruction with some suspicion. But in the sauna at night, as we went over the day's lessons, our joy of discovery and the liveliness of our chatter had no bounds. I would see it as no great miracle if, someday, I saw a pesäpallo pitcher shimmying a little samba and uttering a few mantras en español. In fact, it might provide some welcome relief from that tense moment of throwing the first pitch.

Hyvää alkavaa Suomen syksyä kaikille lukijoillemme!

John Mortonin jäljillä

Auvo Kostiainen

Artikkeli esittelee tekeillä olevaa tutkimushanketta John Mortonista (1724–1777), USA:n itsenäisyysjulistuksen yhdestä allekirjoittajasta (ks. <http://www.johnmortonproject.com/about.asp>). John Morton kohosi 1700-luvun puolivälin jälkeen merkittäväksi paikallispoliitikoksi ja Pennsylvanian siirtokunnan hallinnon yhdeksi johtohahmoksi.

Morton ei välttämättä ollut innokas itsenäisyyden kannattaja, mutta asettui pitkän pohdiskelun jälkeen itsenäisyyden kannalle. Hänellä oli vaikutusvaltainen asema Pennsylvanian siirtokunnan johdossa, ja Morton toimi mm. uuden valtion perustuslakia ja muotoa hahmottelevan mannermaakongressin puheenjohtajana. Lisäksi hänellä oli hoidettavanaan monia merkittäviä paikallishallinnon tehtäviä.

Morton on jäänyt vähemmälle huomiolle aiemmassa historiantutkimuksessa kuin monet muut merkittävät tuon ajan poliittiset johtajat. Se, ettei Morton ole ollut näkyvästi historiankirjoituksen kohteena, johtuu ilmeisesti hänen kuolemastaan vuonna 1777 pian itsenäistymisen jälkeen. Mortonista on kirjoitettu vain muutama lyhyt biografia.

Tässä hankkeessa yritämme antaa luotettavamman kuvan John Mortonista. Erityisen kiinnostavaa on tutkia hänen identiteettiään, joka koostui englantilaisista, ruotsalaisista ja suomalaisista aineksista. Hänen isoisänsä isä oli tullut Suomesta Ruotsin kautta Delawareen siirtokuntaan New Swedeniin vuonna 1654. Mortonin sukujuurten selvittämiseksi on tehty DNA-analyysi, joka viittaa haploryhmään, joka on tavalinen itäsuomalaisten miesten keskuudessa.

Kun englantilaiset ja muut eurooppalaiset, kuten hollantilaiset, alkoivat 1600-luvun alussa perustaa Poh-

jois-Amerikan mantereen itärannikolle siirtokuntia, myös tuolloin merkittävä eurooppalainen suurvalta Ruotsi halusi osallistua toimintaan. Niinpä eräiden hollantilaisten kauppiaiden avustuksella Delaware –joen suualueelle perustettiin vuonna 1638 Nya Sverige (New Sweden eli Uusi Ruotsi) -niminen siirtokunta. Tavoitteena oli ajan tavan mukaan päästä osalliseksi uuden mantereen rikkauksista ja luoda kaupasuhteita emämaan Ruotsin ja Pohjois-Amerikan välille. Siirtokunnan ruotsalainen vaihe jäi kuitenkin vain runsaan kymmenen vuoden mittaiseksi, sillä ensin hollantilaiset ja sitten englantilaiset ottivat alueen haltuunsa. Hollantilaiset olivat alueella muutenkin aktiivisia, olivathan he perustaneet vuonna 1626 Nieuw Amsterdamin siirtokunnan Manhattanin saarelle, josta sittemmin tuli New York englantilaisten otettua paikan haltuunsa.

Suomi oli tuolloin osa Ruotsin valtakuntaa ja Ruotsin alueelta Delawareen lähtenyt väestö koostui ruotsalaisista ja suomalaisista. Suurin osa lähti uudisasukkaiksi vapaaehtoisesti, mutta osa pakkosiirrettiin. Nykytiedon mukaan suomalaisperäisiä olisi uudisasukkaista ollut runsaasti yli puolet. Sen sijaan virkamiehet ja sotilaat olivat pääasiassa ruotsalaisia. Suomalaiset muuttajat tulivat varsinkin Ruotsin suomalaismetsistä, jonne siirtyi 1500–1600-luvulla yli kymmenen tuhatta lähinnä itäsuomalaista kaatamaan kaskea ja raivaamaan uusia viljelysmaita. Kaikki Delawareen menneet uudisasukkaat eivät tietysti olleet näitä kaskenkaatajia tai heidän jälkeläisiään, vaan esimerkiksi Suomen rannikkoseuduilta oli jonkin verran lähtijöitä.

Pieneksi jääneen siirtokunnan historiaa on melko paljon tutkittu ja se on ollut monenlaisten kiistojen kohteena. Siirtokunnan muutamat sadat ruotsalais- ja suomalaisperäiset asukkaat asettuivat uuteen maahan, jotkut palasivat takaisin Eurooppaan. Siirtokunta kui-

Auvo Kostiainen on Turun yliopiston yleisen historian professori.

tenkin jätti oman jälkensä Yhdysvaltain esihistoriaan ja siksi ansaitsee tulla perusteellisesti tutkituksi.

John Morton –hanke

Suomalaisten historian kannalta mielenkiintoista on, että siirtokuntaan tulleiden jälkeläisistä John Morton (1724–1777) kohosi 1700-luvun puolivälin jälkeen merkittäväksi paikallispoliitikoksi ja Pennsylvanian siirtokunnan hallinnon yhdeksi johtohahmoksi. Morton kuoli suhteellisen nuorena itsenäisyysjulistusta seuraavana vuonna 1777, mutta siihen mennessä hän ehti jo näyttää kyvykkyytensä monissa tehtävissä. Mortonin juuria on pyritty selvittämään, mutta puutteellisen aineiston vuoksi on paljon kiistelty siitä, mikä hänen sukunsa tausta oli. Varsinkin 1900-luvun alkupuoliskolla taitettiin peistä siitä, pitkö häntä pitää suomalaisena vai ruotsalaisena. Kiistely päättyi tasapeliin, ja niin Ruotsi kuin Suomi saivat näkyvän osan Delawaren siirtokunnan 300-vuotisjuhlissa. Kuten amerikansuomalaiset tuohon aikaan itse asian ilmaisivat, nyt ”Suomi oli korotettu Yhdysvaltain perustajakansojen joukkoon”.

John Mortonin vaiheet ovat uudelleen nousseet kiinnostuksen kohteeksi, ja hänelle halutaan antaa ”oikeudenmukainen paikka” Yhdysvaltain historiassa. Kiinnostuksen herättämiseen on vaikuttanut merkittävästi Ms. Marilyn Ware, joka toimi Yhdysvaltain Suomen suurlähettiläänä vuosina 2006–2008. Hän on kotoisin Pennsylvaniasta ja siten kiinnostunut oman osa-

valtionsa ja sen naapurin Delawaren menneisyydestä sekä siellä vaikuttaneista henkilöistä. Marilyn Ware itse ei kuitenkaan ole omalta taustaltaan Delawaren 1600-luvun siirtokunnan jälkeläisiä.

Syksyllä 2008 järjestettiin Philadelphiassa, Pennsylvaniassa John Morton -hankkeen ensimmäinen kokous (ks. kotisivut <http://www.johnmortonproject.com/about.asp>). Paikka oli osuvasti valittu, sillä Mortonin syntymäpaikka oli aivan lähellä Philadelphian kaupunkia ja muinainen Delawaren siirtokunta-alue sijaitti pienen ajomatkan päässä. Lisäksi merkittävät Yhdysvaltain itsenäistymiseen liittyvät kokoukset pidettiin 1700-luvun lopulla juuri tässä kaupungissa, joka lyhyen aikaa oli myös Yhdysvaltain pääkaupunki itsenäisyyden alkuvuosina.

Kesäkuussa 2010 pidettiin seuraava projektikokous Helsingin yliopistossa. Kaksipäiväinen kokous sisälsi useita alustuksia, joilla haluttiin tuoda esiin John Mortonin elämäntyötä ja merkitystä Yhdysvaltain itsenäistymisvaiheessa. Seuraava mahdollisuus perheyttyä John Mortonia koskeviin kysymyksiin on Turussa heinäkuussa 2011, jolloin Siirtolaisuusinstituutin järjestämien ulkosuomalaispäivien yhteydessä tarkastellaan hänen vaihteita ja taustojaan.

Kuka Morton oli ja mitä hän teki?

Morton on jäänyt vähemmälle huomiolle aiemmassa historiantutkimuksessa kuin monet muut merkittävät tuon ajan poliittiset johtajat. Esimerkiksi Thomas Jeffersonista, George Washingtonista ja Benjamin Franklinista on kirjoitettu paljon enemmän. Mortonilla oli kuitenkin vaikutusvaltainen asema Pennsylvanian siirtokunnan johdossa, ja hän toimi mm. uuden valtion perustuslakia ja muotoa hahmottelevan mannermaakongressin puheenjohtajana. Lisäksi hänellä oli monia merkittäviä paikallishallinnon tehtäviä hoidettavanaan. Se, ettei Morton ole ollut näkyvästi historiantutkimuksen kohteena, johtuu ilmeisesti hänen kuolemastaan pian itsenäistymisen jälkeen. Voidaan vain spekuloida, mihin tehtäviin hän mahdollisesti olisi vielä kohonnut.

Hänen ”ratkaiseva äänensä” itsenäisyysjulistuksen päättämisessä on asia, jota varsinkin suomalaisessa kirjoittelussa on usein tuotu esiin. Mitä siinä tilanteessa tapahtui, ei ole lainkaan yksiselitteisen varmaa. Käytännössä jokainen siirtokunta päätti keske-

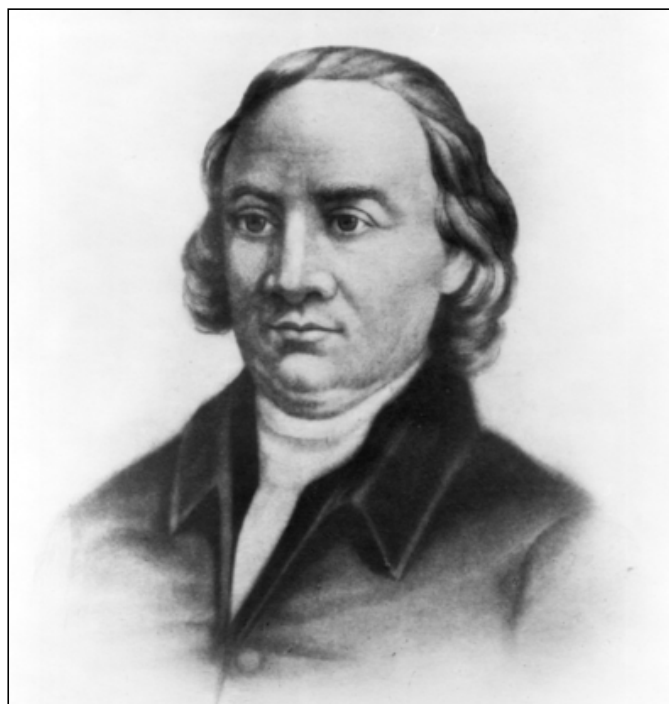
nään kannasta itsenäisyysjulistukseen. Pennsylvania oli sisäisesti erimielinen ja tiedetään, että John Morton ei välttämättä ollut innokas itsenäisyyden kannattaja esimerkiksi peläten niitä seurauksia, joita tulisi emämaan Englannin ja siirtokuntien välille. Nämä ajatukset osoittautuivatkin oikeansuuntaisiksi, sillä itsenäisyysjulistusta seurasi monivuotinen vapaussota emämaata vastaan.

John Morton asettui pitkän pohdiskelun jälkeen itsenäisyyden puolelle. Dramaattisesti on kuvattu esimerkiksi äänestystilaisuutta, jossa Mortonin kerrotaan antaneen viimeisen äänen, joka olisi ratkaissut itsenäisyyden julistamisen. Usein on esitetty, että tämä viimeinen ääni olisi annettu julistuksen allekirjoitustilanteessa. Sen on täytynyt tapahtua kuitenkin Pennsylvanian delegaation sisäisessä äänestyksessä, jonne Morton saapui sairastuoltaan ja antoi siellä ratkaisevan äänensä. Sitä paitsi amerikkalaisen tutkijan Henry Buehnerin mukaan varsinainen siirtokuntien itsenäisyysjulistus päätettiin suljettujen ovien takana, ja sen allekirjoitti aluksi kokouksen puheenjohtaja John Hancock. Tiedot kokoustapahtumista perustuvat lähinnä suullisiin kertomuksiin. Siirtokuntien edustajien nimet saatiin vähitellen seuraavan kuukauden aikana. Niinpä esimerkiksi Salomon Ilmosen romanttisen dramatisoivaa kuvausta John Mortonin osuudesta kokouksessa tulee lukea kriittisesti.

Mortonin elämään liittyy monia tarkennusta vaativia seikkoja. Tärkeä lähtökohta on selvittää, millainen hänen identiteettinsä oli, koska hänellä oli juuret Delawaren siirtokunnassa ja etnisesti vahva suomalainen yhteys. Hänen kasvatusisänsä oli puolestaan englantilainen John Sketchley. John Morton puolestaan avioitui samoin suomalaistaustaisen Anna Justisin kanssa ja he saivat yhteensä yhdeksän lasta. John Morton oli melko tyypillinen aikansa ihminen, jolla mm. oli maatilallaan muutamia orjia.

Yhteys Suomeen, Ruotsiin ja Yhdysvaltoihin

Tähänastisesta keskustelusta lopputuloksena on päätelmä, että Mortonin sukujuuret ovat vahvasti suomalaiset, kun esimerkiksi vuoden 1938 Delawaren siirtokunnan 300-vuotisjuhlien yhteydessä taitettiin ankarasti peistä siitä, oliko John Mortonin tausta suomalainen vai ruotsalainen. Nykypäivän Mortonien esi-isät ja eri sukupolvet Amerikan mantereella tiedetään esimerkik-

John Morton (1724–1777). Kuva: Instituutin arkisto.

si sukututkija Peter Stebbins Craigin tutkimusten perusteella melko tarkasti. Toisaalta englantilais- tai skotlantilastyypinen Morton-nimi oli siirtokunnissa aika yleinen. Esimerkiksi tiedetään, että samaan aikaan John Mortonin kanssa siirtokunnista löytyy ainakin neljä muuta John Mortonia. Philadelphian kaupungissa asui John Morton -niminen kveekari, jonka erottaminen tämän hankkeen John Mortonista on tärkeää.

Sen sijaan ongelmakohtana on ollut selvittää, mistä oli peräisin hänen isoisänsä Märten Mårtensson eli suomalaisittain Martti Marttinen. Luotettavia asiakirjoja, kuten verokirjoja tai kirkonkirjoja, ei 1500–1600-luvulta ole säilynyt riittävän runsaasti, että saataisiin aukoton kuva asioista. Kuten ruotsalainen Maude Wedin totesi Helsingin kokouksessa kesäkuussa 2010, ei ole varmaa onko Martti Marttinen oikea nimimuoto, puhumattakaan siitä, että saataisiin aukottomasti pääteltyä, missä päin Suomea hän on asunut. Wedinin mukaan Ruotsin suomalaismetsien historiatiedoista ei ole vielä selvinnyt, missä kyseinen Mårtensson/Marttinen todella eli.

Viime vuosikymmenen aikana on ideoitu mahdollisuuksia käyttää DNA –tutkimusta sukututkimuksen apuna. Kyseistä perintötekijöiden selvittämistä on käytetty jo monenlaisiin sukuselvityksiin. Yleensä on keskitetty joko mieslinjan perintötekijöiden Y-DNAn

tai naislinjan mtDNAn selvittämiseen. Kyseistä menetelmää käyttäen on havaittu, että sekä mies- että naislinjan geneettinen perimä voidaan jaotella useisiin alaryhmiin, jotka ovat syntyneet mutaatioiden eli geenimuutosten kautta. Suomalaisista miehistä lähes 60 prosenttia kuuluu N –haploryhmään, joka on muotoutunut noin 10 000 vuotta sitten. Siihen kuuluva väestö on tullut Suomen alueelle idästä. Toinen merkittävä suomalaismiesten haploryhmä on R noin 30 prosentin osuudella. Se on vanhempi, ja siihen kuuluvaa väestöä on tullut Skandinaviaan ja edelleen Suomen alueelle Itämeren eteläpuolelta. Yllämainittu N –ryhmä on painottunut Itä-Suomeen, vaikka vuosisatojen kuluessa tapahtuneen muuttoliikkeen seurauksena N –ryhmän miehiä löytyykin kaikkialta Suomesta.

Ajatus John Mortonin geneettisen yhteyden tutkimisesta syntyi jo useita vuosia sitten Yhdysvalloissa asuvan Delawaren Martensonien jälkeläisen William Danner Mortonin ja tämän kirjoittajan välisestä keskustelusta. Perusideana on ollut selvittää Yhdysvalloissa olevien vuonna 1654 siirtokuntaan tulleen Märten Mårtenssonin/Marten Martensonin jälkeläisten Y-DNA tyyppi ja löytää mahdollisia samankaltaisuuksia tämän päivän suomalaisten keskuudesta. Katse on silloin suuntautunut varsinkin suomalaiseen Marttisen sukuun, johon yleensä on viitattu John Mortonin sukulaisyhmänä. Viimeisen vuoden aikana onkin sukuseuran avustuksella etsitty erilaisia Marttisten sukuhaaroja ja valikoidusti tutkittu mieslinjan Y-DNA -arvoja. Tähänastiset tulokset osoittavat, että hyvin ilmeisesti John Mortonin ja siirtokunta-ajan Martensonien juuret johtavat Suomeen, koska testitulosten samankaltaisuus on korkea. Kyse on siis siitä, että Itä-Suomesta 1500–1600-luvuilla tapahtui nk. kaskenkaatajasiirtolaisuutta ensin Ruotsiin. Näiden joukosta lähti pieni osa edelleen Delawaren siirtokuntaan uudisasukkaiksi ja John Mortonin esi-isä kuului näihin muuttajiin. Tätä tutkimusosuutta ei kuitenkaan ole saatu vielä täysin loppuun vietyä, koska on useita selvittämättömiä kysymyksiä, joihin tarvittaisiin perinteisen historian tutkimuksen avulla vahvistusta. Esimerkiksi toistaiseksi ei ole löytynyt tarkkaa osviittaa siitä, missä Ruotsiin aikanaan muuttanut on Suomessa asunut, eikä ehdotonta tietoa ole edes hänen nimestään, kuten yllä mainittiin.

Ruotsiin menneen Martti Marttisen kotipaikka voisi olla professori Veijo Saloheimon keräämien muuttotietojen perusteella Juvan Koikkalan kylä.

Saloheimon listauksessa on kymmenkunta Marttinen-nimistä Ruotsiin mennyttä, joista yksi on Martti Marttinen. Silti muitakin mahdollisuuksia on. Perinteisesti Rautalammin pitäjää on sanottu John Mortonin esi-isien kotipaikaksi. Kuitenkin 1600-luvun alun Rautalampi oli laaja hallintopitäjä, joka käsitti suuren osa Keski-Suomea. Nykyinen Rautalammin kunta sijaitsee tämän muinaisen hallintopitäjän koillisnurkassa. On tietysti mahdollista, että kyseinen nykyajan Rautalampi on Martti Marttisen lähtöpaikka, mutta tähänastiset DNA -tulokset viittaavat pikemminkin Etelä-Savoon, Kangasniemelle tai Juvaan. Asioita hämärtää vielä sekin, etteivät Suomesta tällä hetkellä löytyvät kaikkein lähimmät Yhdysvaltain Mortonien Y-DNA -sukulaiset ole sukunimeltään Marttisita. Heidän sukujuurtensa tarkentaminen ja vuosisatojen takaisten muuttoliikkeiden hahmottaminen on hidas ja vaativa prosessi. Esimerkiksi Haapajärvelle Keski-Pohjanmaalle on ilmeisesti 1500–1600 -luvuilla muuttanut Marttisten sukua, jolla on hyvin läheinen samankaltaisuus Yhdysvaltain Mortonien kanssa.

Selvitystyö jatkuu

Kuten edellä olevasta havaitaan, John Morton -hanke on lähtenyt lupaavasti liikkeelle. Sen yhteydessä on jo saatu aikaan monia mielenkiintoisia tuloksia ja lisää tarkennuksia on luvassa. Tavallaan käytännön työssä on kolme eri aluetta, joissa tutkimus etenee. Yhdysvaltain päässä John Mortonin jälkeläiset ja muut siirtokunta-aikaan polveutuvat asukkaat ovat kiinnostuneita auttamaan hankkeessa. Suomessa näyttää siltä, että täälläkin 1500–1700 -luvun osalta saadaan selkeytettyä käsitystä Mortonien, Mårtenssonien ja Marttisten varhaisista vaiheista ja yhteyksistä. Lisäksi yllä mainittu DNA -tutkimus etenee ja selventää osaltaan yhteyksiä. Kun myös Ruotsin kaskisuomalaisista ja heidän perheistään saadaan tarkennettua tietoa, voidaan jossain vaiheessa koota yhteen kaikki tieto ja ehkä saadaan aikaan moderni, uusimpaan tietoon perustuva John Mortonin kokonainen elämäkertateos tai suvun historian linjaus. Sirpaleisesta tiedosta päätelmien kokoaminen on kuitenkin vaativa tehtävä.

Turussa järjestetään 1.–4. heinäkuuta 2011 ”Suomi Sydämessä / Finland in Our Hearts” -ulkosuomalaisjuhla (ks. <http://www.migrationinstitute.fi/usj/>).

Sen yhteydessä on myös tilaisuus kuulla John Mortonia koskevia luentoja. Lisäksi järjestetään erillinen John Mortonia koskeva työpaja, johon saadaan useita alan spesialisteja esittelemään viimeisimpiä Mortonia ja hänen juuria koskevia tutkimustuloksia.¹

¹ John Mortoniin liittyvistä alustuksista ottakaa yhteyttä prof. Auvo Kostiaiseen: Turun yliopisto, Yleinen historia, Kaivokatu 12, 20014 Turun yliopisto. P. 02-3335235 tai 040-5174313, e-mail: aukosti@utu.fi

Kirjallisuutta:

Craig, Peter Stebbins, Mårten Mårtensson and his Morton Family. Swedish Colonial News, Vol. 1, No. 13 (Spring 1996).

Ilmonen, S., John Morton. Amerikan itsenäisyysjulistuksen suomalainen allekirjoittaja. Hancock, Mich. 1936.

Johnson, Amandus, The Swedish Settlements on the Delaware: Their History and Relations to the Indians, Dutch and English 1638–1664. 1–2. New York: D. Appelton & Company, 1911.

Kostiainen, Auvo, On the Footsteps of the Delaware Finns and John Morton: An Interpretation of the Finnish-American History by Salomon Ilmonen. –Siirtolaisuus–Migration 4/1999.

Ylikojola, Mikko, Delaware-siirtokunnan historian arviointi. Yleisen historian pro gradu –tutkielma, Turun yliopisto 2008.

<http://www.johnmortonproject.com/about.asp> (käytetty 6.8.2010).

SUMMARY:

Tracing John Morton and his roots

The article recounts the progress of the on-going project on the history of John Morton (1724–1777), the signer of the declaration of the independence of the United States (see homepage: <http://www.johnmortonproject.com/about.asp>). He was an important colonial official and one of the leaders in Pennsylvania. Morton was quite hesitant about the declaration, but finally turned into its favor. He participated in the colonial negotiations and actively partook in a number of conferences for the purpose. Morton died of illness the following year 1777 of the declaration. His role in the process has been quite scantily studied and only a few short biographies compiled. This project aims at constructing a more solid picture of this colonial leader. Especially interesting will be to analyze his identity which included English, Swedish and Finnish elements, while his great grandfather had arrived from Finland via Sweden to the Delaware colony called New Sweden in 1654. When looking at his distant roots, dna –analysis has been used, which show strong similarity with the haplo types common among Eastern Finnish males.

John Morton-tunnustuspalkinto

Siirtolaisuusinstituutin hallitus päätti kokouksessaan 12.5.2010 perustaa John Mortonin nimeä kantavan tunnustuspalkinnon.

Palkinto myönnetään esityksestä muuttoliikkeiden ja monikulttuurisuuden hyväksi tehdystä erittäin ansiokkaasta työstä tai teosta. Palkintoon oikeuttavan teon on liityttävä suomalaiseen tai Suomessa tapahtuneeseen muuttoliikkeeseen. Palkinnon saajasta päättää instituutin hallitus. Palkinnon suuruus on 2000 €.

Palkinto julistetaan avoimeksi instituutin hallituksen kokouksessa 15.10.2010. Seuraa kotisivujamme: www.siirtolaisuusinstituutti.fi ja lisää tietoa asiasta on myös seuraavassa lehdessämme.

Port entries of Finnish nationals to Buenos Aires, Argentina, in 1886–1940

Enrique Tessieri

Thanks to the Centro de Estudios Migratorios Latinoamericanos (CEMLA) electronic database of Buenos Aires, we have a better understanding of how many Finns migrated to Argentina during 1886–1940. Port entries to Buenos Aires by Finnish nationals during 1886–1940 totalled 916 (the total includes everyone on the lists irrespective if they have been mentioned twice in a few cases), with the lion's share (482) arriving in 1920–1929. Argentina started to be noticed by Finnish immigrants from 1906, when Arthur Thesleff founded with a group of 112 Finns and 6 Swedes a colony in the northeast province of Misiones. Despite greater immigration from Finland during the 1920s, the highest number of Finns arriving to the Port of Buenos Aires in a single year was in 1906, totalling 139 people. A more precise figure, however, would be about 145 (Tessieri 2008, 25, and Tessieri 2009, 13). I would also like to thank and show my appreciation to the Kaarle Hjalmar Lehtinen Foundation of the Institute of Migration for a grant that made this study possible.

While the CEMLA database offers us a wealth of hitherto-unknown information, the data should not be considered as the final say on the number of Finns that migrated to Argentina. CEMLA offers at best ballpark figures but does not reveal how many moved to Misiones directly by land from Brazil (Tessieri 2008, 26). Other ports of entry in Argentina at the time for immigrants were Bahía Blanca and Rosario. The CEMLA lists begin from 1882. The first Finnish national registered to enter Buenos Aires by sea was a

day labourer called George D'Ofthan, aged 30, who arrived on November 27, 1886 on the Uruguay from Le Harve, France.

The typical Finnish immigrant that travelled to Buenos Aires during 1886–1940 was a single male aged 20–29 years, he was Protestant (363 persons) or Lutheran (168), a farmer (93), and was born in Helsinki (126). His port of departure was Bremen (169) in Germany, he arrived on the Hamburg Süd-operated Cap Verde (88) and was literate. In order to complement the CEMLA data, it would be important to check as well lists of border crossings by immigrants to Misiones from Brazil. A large number of Finns that settled Colonia Finlandesa from the 1910s came by land from Brazil (Tessieri 1986, 35–41).

The CEMLA lists provide the following data: date of arrival, name of ship, port of departure, surname and first name(s), age, marital status, profession, religion, literacy, previous visits to Argentina and personal observations by the immigration official. Place of birth are registered from 1923.

Apart from showing the names of Finnish nationals that immigrated to Villa Alborada in Paraguay, the CEMLA lists reveal as well the first large group of colonists, numbering a fourteen persons, that settled Colonia Finlandesa from Kitee in 1924. One important characteristic of the settlers that moved to Misiones in the 1920s was that they were from this parish in eastern Finland.

As my field notes show, Colonia Finlandesa saw its greatest growth in the 1920s and not in the 1930s, when there was a sharp fall in new settlers to the colony. This can be confirmed by the CEMLA lists, which show the number of Finnish nationals arriving to the Port of Buenos Aires in the 1930s dropping by 61.4% to 186 from 482 in the previous decade. The Great Depression of the 1930s had not only undermined emigration from Finland, it forced people in

Enrique Tessieri is a journalist and anthropologist who has done fieldwork and research on Colonia Finlandesa since 1977. He recently finished his Master's thesis on Colonia Finlandesa that is presently under review at Turku University's social science department.

Table 1. Finnish passenger arrivals according to marital status and sex during 1886–1940

	Male		Female		Widow	Widower	Unknown
	Married	Single	Married	Single			
0-9 yrs	0	37	0	25	0	0	–
10-19 yrs	1	47	5	11	0	0	–
20-29 yrs	30	297	36	21	0	1	–
30-39 yrs	73	97	37	16	1	0	–
40-49 yrs	44	27	17	6	2	0	–
50-59 yrs	14	9	10	1	1	1	–
60-69 yrs	3	1	2	0	1	0	–
70-	0	0	0	0	0	0	–
Total 916	165	515	107	80	5	2	42

Note: There were a total of 42 from the 1886–1940 lists whose sex, marital status and/or age were unknown. All of them have been therefore excluded from the table. Source: CEMLA.

Table 2. Finnish passengers arrivals registered in the Port of Buenos Aires during 1882–1940

Period	Males	Females	Unknown	Widow/ widower	Total
1882-1899	3	0	0	0	3
1900-1909	123	25	1	0	149
1910-1919	57	6	19	0	82
1920-1929	365	112	1	4	482
1930-1939	142	41	1	2	186
1940	10	3	0	1	14
Total	700	187	22	7	916

Source: CEMLA.

rural Argentina to migrate to cities such as Buenos Aires. In 1947 there were 3.316 million Argentines that lived as internal migrants, with 50% of them moving to Greater Buenos Aires (INDEC 1973, 84, and Romero 1987, 180–81). In 1914, the corresponding figure was 765,789 persons.

Finnish immigration to Argentina

Even though Finnish immigration to Argentina has been small when compared with the United States and Canada, it represents the biggest number of Finns that migrated to a Latin American country. Other Finnish colonies founded in the previous century in Latin America were in Cuba, Dominican Republic, Brazil,

Paraguay and Bolivia, in the 1980s (*see* Koivukangas 1998, 233–340).

Thanks to one of Latin America's greatest social thinkers of the nineteenth century, Juan Bautista Alberdi (1810–1884), immigration from Europe played an important role in shaping Argentina's present population. The role of immigration and immigrant rights placed high in the 1853 Constitution thanks to Alberdi's most famous work, *Bases*. Even so, groups like the Amerindians did not hold a prominent place in his future vision of Argentina. Alberdi believed that Argentineans were nothing more than Europeans born in The Americas (Alberdi 1974, 82). In *Bases* he studied the different

constitutions of Latin America up to California and which of these Argentina should not imitate. Alberdi was highly critical of those constitutions that placed obstacles on immigration and citizenship.

The strong input of European immigration to Argentina came from Italy and Spain. Prior to the late-nineteenth and early twentieth century, and excluding Amerindians that lived in the country prior to these periods, blacks were estimated on the eve of independence in 1810 to have totalled 32% of the country's population of about 400,000 (Lynch 1973, 37–38). While such a demographic fact may surprise some Argentineans, the country was prior to the second half of the nineteenth century characterised by a hierarchical society dominated by whites or near-whites (38% of the whole population), which "monopolized offices, property and

The RMSP Company's Avon brought on April 25, 1924 fourteen Finns from Kitee to Buenos Aires. It was after the Cap Verde the second-biggest group of Finns to travel in group to Argentina. Finnish liners such as Bore and Bore VIII started services to Argentina from Finland from the late 1920s. Photo courtesy of Lahja Malinen.

privilege, and carefully preserved their position against the encroachment of other races" (Lynch 1973, 38).

Alberdi, who coined the famous phrase "to govern is to populate", believed that Argentina would never realize its full potential as a nation with a population of one million in a country that could comfortably house 50 million people (Alberdi 1974, 91). Some of the special rights granted to immigrants in the 1853 Constitution were similar rights that natives had (Article 20). The federal government was required to promote European immigration and could not restrict, neither limit nor levy taxes on anyone that moved to the country (Article 25) (Alberdi 1974, 312). Despite Argentina's liberal immigration policy, which was quite exceptional in the context of the mid-nineteenth century, the 1853 Constitution had many critics. Some argued that it was based on a US federal model that was not applicable to Argentina and had never been enforced effectively. Argentina's democratic system left a lot to be desired until the passage of the Sáenz Peña Law of 1912, which granted secret, mandatory voting rights to Argentinean adult males. Prior to the 1916 presidential elections, only 2–3% of the population had voting rights (Statistical Abstract of Latin America, chapter 34). Despite the ever-growing number of immigrants

that came to the country from the second half of the nineteenth century, Argentina was ruled by a clique of wealthy landowners that controlled the country economically and politically with the help of fraudulent elections (Spalding Jr. 1972, 32).

In order to put the CEMLA data into context, it would be necessary to see it through three Argentinean historical periods: Conservative Republic (1880–1916), Radical Civic Union (1916–1930), and the so-called Decade of Infamy, or Second Conservative Republic (1930–1943) (Tessieri 2009, 6–11).

Argentina saw the greatest amount of immigration during the Conservative Republic, with over 4.3 million people moving to the country during 1881–1914. After the United States, Argentina was the second-biggest recipient of immigrants during this period (Devoto 2004, 247). Setting aside the handful of Finns that founded Colonia Finlandesa, most of the newcomers that came to Argentina were Italians (2 million), followed by Spaniards (1.4 million), French (170,000) and Russian (160,000) nationals. Most of them migrated to Buenos Aires. In the 1914 census, for example, 49.4% of the population of Argentina's capital was foreign-born compared with 30.3% for the whole country (INDEC 1973, 82–83).

As the CEMLA lists show, the greatest number of Finns that moved to the country was during the Radical Civic Union period, when Argentina experienced robust economic growth especially after the end of World War I. Another important characteristic of the 1916–1930 period was that Argentina had begun building democratic institutions thanks to the Sáenz Peña Law. This period, however, came to an abrupt end in September 1930, when General José Félix Uriburu overthrew the civilian government of President Hipólito Yrigoyen. While the Great Depression and the rise of fascism in Germany had an adverse impact on Argentinean politics, the last time a civilian government had been overthrown by force was in 1852, when strongman Juan Manuel de Rosas was obliged to flee the country. The Decade of Infamy was characterized by direct government intervention in the economy through the regulation of agricultural crops such as yerba mate (*Ilex paraguayensis*), which became an important source of income from about 1930 alongside tobacco for the Finnish colonists (Tessieri 2009, 15–17). The Decade of Infamy era derives its name from the numerous government corruption scandals, fraudulent elections, and economic depression that characterised that period as well as the overthrow of the Radical Civic Union government from power.

Historically speaking, the 1920s was the most important decade concerning Finnish immigration to Argentina in general and to Colonia Finlandesa in particular. After the population of the Finnish colony had shrunk in 1907 to 79 and in 1909 to 50–60 persons (Lähteenmäki 1989, 205–206), its population reached its zenith in the 1920s with about 400 colonists at the most (Tessieri 2009, 14–15). Apart from new settlers moving to Colonia Finlandesa and surroundings, there are some important, albeit humble, watersheds in the history of the former Finnish colony. Its first elementary school (No. 73) was built in 1922 and in 1924 the Seurantalo hall, the most important collective achievement of the colony (Paavolainen 1937, 312), opened its doors. All types of important events such as marriages, masses and dances were held at the new hall.

What do the CEMLA files reveal?

While the lists give us a lot of information of the Finns that travelled to Buenos Aires by sea, one of the big-

gest disappointments one encounters is that there are many listed as “unlisted,” or “unknown” under port of departure, religion, and especially place of birth. Even though place of birth was listed from 1923, there are over 200 Finns that were registered as unlisted or unknown in this group. Misspelled names are another problem that one commonly encounters.

Even though it is difficult to get precise figures on places of birth of Finnish immigrants that sailed to Buenos Aires, the top five are: Helsinki (126), Kitee (29), Tampere (12), Turku (12), Viipuri (8) and Inkoo (8). Taking into account the high number of unlisted and unknown places of birth, and that the top five add up to 195, the lists reveal that Finnish immigrants that travelled to Buenos Aires came from many cities, towns and dispersed throughout Finland.

Despite these shortcomings, the CEMLA lists do give us information of important Finns that travelled through the Port of Buenos Aires up to 1940. Some worth mentioning are the son of Akseli Gallen-Kallela, Jorma, listed as “Joanne Gallen Kalleta,” in 1915, businessman Gustav Paulig’s son Eduard, in 1927, geographer Väinö Auer, in 1928 and 1929, the son of shipping company owner Suomen Höyrylaiva Lars Kroguis, Birger, in 1939, and others like meteorologist Vilho Vaisala in 1939.

For me personally, one of the most interesting discoveries I stumbled on was Aleksander Hiiri’s name, who is listed as “Alexander Huri.” Ever since I started researching Colonia Finlandesa from 1977, I have kept a record of most of the settlers that lived at the former colony and surroundings. In August 1984, however, I stumbled upon a cross at a cemetery next to colony that had inscribed, “Aleksander Hiiri, 21.6.1871–22.1.1930”. Despite the small size of Colonia Finlandesa, I was surprised that there were still names of colonists I had never heard of. Another important settler at Colonia Finlandesa found on the CEMLA lists was Eino Bartolovich, one of the photographers of the colony. His name and place of birth are listed as “Enok Bartelevitz” from “Lappee” (Lappeenranta). He arrived in 1928 to Buenos Aires on the Demerara from Liverpool. His age, marital status and profession are, however, unlisted.

Thanks to the CEMLA database, I was able to confirm the first names, ages and professions of colonists that were in the folktales of Colonia Finlandesa. One of these, told in 1984 by Greta Holmberg, was about

two bachelors that lived together but after encountering great difficulties abandoned the colony (Tessieri 1986, 24). The two men, which are mentioned in the folktale as “Markkanen and Luukkonen,” are listed by CEMLA as “Nicolo Lunkkoner” and “Johannes Mawkhanen”. Both arrived to Buenos Aires on November 14, 1906 on the Weimar. They were 20 and 24 years old, respectively.

The CEMLA lists are a good source to study Finnish immigration to Villa Alborada in Paraguay as well. The small Finnish colony, which is located on the other side of the Paraná River from Misiones province, had nine families living there in 1929, according to Jean Holopainen (Koivukangas 1998, 274).

What estimates can we make about the population of Villa Alborada with the help of the CEMLA database and my field notes? According to CEMLA, there was a 50-year-old-single male that was “in transit to Paraguay” as late as in 1935 after nine settlers had moved there in 1932. These comprised of two families, the Janhunens and Alavas, as well as three single persons, Kirsti von Hellens, Olof Tammisto, and Niklas Salonen. All in all, CEMLA lists 29 people that moved to Paraguay during 1927–35. To this list we can add from my field notes Matti Sakkinen and his wife Saima Ruotinen, who may have been one of the first settlers to inhabit Villa Alborada from about 1926. Another colonist that moved to Villa Alborada from Colonia Finlandesa in 1931 was a sailor called Lauri Järvinen. Armas Nikkinen, who was Tyyne Nikkinen's husband, first came to Argentina in 1923, according to CEMLA. His wife and two daughters are listed to have arrived to Buenos Aires in 1928. If all these on the CEMLA lists as well as those in my field notes would have remained at Villa Alborada in 1935, the population of the colony would have numbered about 35 Finns including their Paraguayan-born children.

Even though we do not know from the CEMLA lists how many of the Finns that sailed to Buenos Aires settled Colonia Finlandesa, the data does give us some indication who they may have been since they travelled in groups. The 88 men that sailed in 1906 from Bremen on the Cap Verde to found Colonia Finlandesa is the biggest group. If we exclude crew members, firemen and sailors from our sample, the biggest groups to travel by ship to the Port of Buenos Aires were in 1924 (14 persons), followed by 10 in 1922, 1925, 1926 and 1932.

Bibliography

- Alberdi, Juan Bautista: Bases y puntos de partida para la organización de la República Argentina. Editorial Plus Ultra. Buenos Aires 1974.
- Fernando Devoto: Historia de la inmigración en la Argentina. Editorial Sudamericana. Buenos Aires 2004 (second edition). p. 247.
- INDEC (Instituto Nacional de Estadística y Censos): Anuario estadístico de la República Argentina 1973.
- Olavi Koivukangas: Kaukomaiden kaipuu, Turku 1998. pp. 233–340.
- John Lynch: The Spanish American Revolutions 1808-1826. W. W. Norton & Company Inc. New York 1973.
- Olavi Lähteenmäki: Colonia Finlandesa Uuden Suomen perustaminen Argentiinan 1900-luvun alussa. SHS. Helsinki 1989.
- Olavi Paavolainen: Lähtö ja loitsu, kirja suuresta levottomuudesta. Gummerus. Jyväskylä 1937.
- José Luis Romero: Breve historia de la Argentina. Editorial Abril. Buenos Aires 1987.
- Hobart A. Spaulding Jr.: Education in Argentina, 1890–1914: The Limits of Oligarchical Reform. *Journal of Interdisciplinary History*, Vol. 3. No. 1 (Summer, 1972). pp. 31–61.
- Enrique Tessieri: Colonia Finlandesa: The Second Ship, the Rise and Fall of a Finnish Colony in Northeast Argentina and the Spread of Anomie. Masters of Arts thesis for the sociology department. Turku University, 2009.
- Enrique Tessieri: Colonia Finlandesa: The Second Ship, and Some Factors that Led to the Demise of a Finnish Colony in Northeast Argentina. *Siirtolaisuus-Migration* 2/2008. pp. 24–29.
- Enrique Tessieri: Three Argentinean political eras (1880–1943) and Colonia Finlandesa. Essay for the Sociology Department of Turku University. May 12, 2009.
- Enrique Tessieri: Kaukainen maani – päätepysäkki Colonia Finlandesa. WSOY Juva 1986.
- Enrique Tessieri's field notes 1977–78 and 1984.
- Universidad del CEMA: <http://www.ucema.edu.ar/~eez/Publicaciones/LaLeydeSufragioUniversalSecretoyObligatorio/sec3.PDF>.

Siirtolaisuuden tutkimuksen tuulia Meksikosta

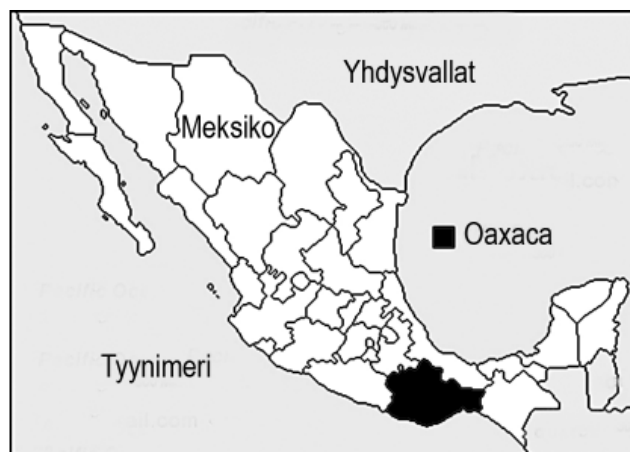
Jaana Palander

Oaxacasta lähdetään helposti siirtolaisiksi

Oaxaca on Meksikon osavaltio, joka sijaitsee etelässä Tyynen meren rannalla, asukkaita siellä on noin 3,5 miljoonaa. Alue on kulttuurillisesti rikasta, mutta taloudellisesti köyhää seutua. Oaxacan alueelta on lähtenyt paljon siirtolaisväestöä töihin sekä pohjoisen kaupunkeihin että Yhdysvaltoihin. On arvioitu, että Yhdysvalloissa asuu noin miljoona oaxacalaista ja he lähettävät vuosittain kotiin 300–400 miljoonaa dollaria. (GCEO 1999: 111.) Siirtolaisten rahalähetykset muodostavat tärkeän osan erityisesti pikkukylien asukkaiden tuloista.

Lähtijöitä on kaikenlaisia, mutta suurin osa on nuoria miehiä, jotka lähtevät työskentelemään maatalous- ja palvelualoilla (IOAM 2008: 270). Viimeaikoina on lähtijöinä ollut entistä enemmän koulutettuja nuoria, jotka eivät ole löytäneet koulutustaan vastaavaa työtä kotimaasta ja lähtevät "hanttihommiin" ulkomaille (IOAM 2005: 37). Monelle siirtolaisuus on syklistä ja perhe saattaa jäädä odottamaan kotikyllään. Moni lähtee matkaan ilman papereita.

Oaxacalaisille siirtolaisuus on yleistä ja luonnollista. Ongelmista ei helposti kerrota kotiväelle, mutta mo-

Jaana Palander valmistui hallintotieteiden maisteriksi vuonna 2008 pro gradu -tutkielman aiheella "Lainlaatijan haasteet ihmiskaupan vastaisessa toiminnassa". Hän toimii julkisoikeuden jatko-opiskelijana Tampereen yliopistossa.

ni siirtolainen joutuu vaikeuksiin virkavallan kanssa ulkomailla oleskellessaan. Yhdysvalloissa pidetään vuosittain noin 22 000 meksikolaista. Meksikon lähetystöt käsittelevät vuosittain noin 20 000 oikeusaputapausta. Lisäksi noin 120 ulkomaalaisesta, jotka odottavat kuolemantuomion täytäntöönpanoa, on noin kolmannes meksikolaisia. (IOAM 2008: 314.)

Siirtolaisuuden psykologiset vaikutukset ja rikollisuus

Oaxacan osavaltion hallitus on perustanut hallinto- ja tutkimuskeskuksen "Instituto Oaxaqueño de Atención al Migrante" (IOAM) maasta lähtevien siirtolais-

ten avustamiseksi. Taustalla on huoli omien kansalaisten hyvinvoinnista ja heidän oikeuksiensa toteutumisesta. Tutkimusjohtaja Lucía Cruz Vásquez'in mukaan viimeaikaisena erityisenä mielenkiinnon kohteena ovat olleet siirtolaisuuden psykologiset vaikutukset ja niiden yhteys rikollisuuteen. Tarkoituksena on toteuttaa psykologisia ja psykiatrisia tutkimuksia siirtolaisuuteen liittyen.

Tähänastisen tutkimuksen mukaan siirtolaisuus voi olla traumaattinen kokemus. Vieraaseen maahan muuttaminen on sellainen elämäntilanne, joka ravisuttaa henkilön elämänjärjestystä ja vaatii oman elämän uudelleenorganisointia, mitä kaikki eivät lopulta saavutakaan. Tällainen suuri elämänmuutos voi horjuttaa siirtolaisen mielenterveyttä. (IOAM 2005: 141 ja IOAM 2008: 304.)

Monte Albán, Oaxaca, Meksiko. Oaxacan laaksoa hallitsivat ennen zapoteekit, jotka aloittivat pääkaupunki Monte Albánin rakentamisen jo vuonna 500 eaa. Vuoren laella sijaitsivat kaupungin tärkeimmät uskonnolliset ja poliittiset rakennukset. Aivan tärkeimpien rakennusten tuntumassa on myös edelleen nähtävissä ison talon rauniot, joiden arkkitehtuuri viittaa aikakauden toisen suuren intiaanikaupungin Teotihuacánin rakennustyyliin. Teotihuacánissa oli puolestaan zapoteekkien kaupunginosa. Myös atsteekkien pääkaupungissa Tenochtitlanissa tiedetään asuneen zapoteekkeja koruntekijöitä. (Arkkitehti ja opas Eloy Pérez Sibaja.)

Viimeisimmässä tutkimuksessa selostetaan, että oleelliset kaksi tekijää siirtolaisten rikollisen toiminnan taustalla ovat:

- elämänmuutoksista johtuvan stressi ja
- epätietoisuus kohdemaan lainsäädännöstä. (IOAM 2005: 149.)

Lainsäädännöissä on eroa mm. seksuaaliseen kanssakäymiseen ja lasten kurittamiseen liittyen. Lisäksi suuri osa siirtolaisista on lähtöisin kylistä, joissa noudatetaan virallisesti yhteisön omaa tapaoikeutta (IOAM 2005: 150). Ongelma on oleellinen ja laaja, mutta toisaalta melko helposti ratkaistava. Viranomaiset, lakimiehet ja järjestöt ovatkin jo vuosikymmenien ajan pyrkinet tiedottamaan siirtolaisille erityisesti Yhdysvaltojen ja Meksikon oikeusjärjestelmien eroista.

Siirtolaisuuden aiheuttamista elämänmuutoksista johtuvan stressin ymmärtäminen edellyttää psykologisia tutkimuksia. Mikä saa henkilön tekemään ulkomailla sellaista, mitä ei tekisi kotimaassaan? Meksikolaiset tutkijat ovat kritisoineet sitä, että oikeudenkäynnissä siirtolaisen puolustusasianajaja ei nosta esille lieventävänä asianhaarana kulttuurillisia tai siirtolaisuudesta johtuvia tekijöitä (IOAM 2005: 159). On kuitenkin erittäin kyseenalaista, voiko siirtolaisuuden aiheuttamasta traumasta kärsivää tai lainsäädäntöä ymmärtämätöntä siirtolaista pitää syynta-keettomana.

Maahanmuuttajien rikollisuuden psykologiaa Suomessa

Suomessa maahanmuuttajanuoret tekevät suhteessa enemmän rikoksia verrattuna kantaväestön nuoriin ja luku on kasvussa (Iivari 2006). Kriminaalipsykologian tutkimus maahanmuuttajista on kuitenkin vielä Suomessakin lapsenkengissä. Suomalaisessa tutkimuksessa käsitellään maahanmuuttajien kulttuurisen sopeutumisen psykologisia ongelmia, yleistä kriminaalipsykologiaa ja maahanmuuttajataustaisten rikollisuutta oikeuspoliittisesta näkökulmasta.

Kulttuurisen sopeutumisen stressin voi aiheuttaa muun muassa syrjintä tai kielitaidottomuus. Erityisesti nuoret ovat riskiryhmässä kärsiä tästä akkulturaatio-stressistä. (Jasinskaja-Lahti 2000: 22–23.) Usein rikoksen taustatekijänä nähdään lapsuuden traumaattinen kokemus (Haapasalo 2008), mutta sekä siirtolaisten että muidenkin rikoksenteekijöiden tapauksessa trauma voi olla koettu myös aikuisiällä. Maahanmuuttajien rikosten syynä nähdään erityisesti sosiaaliset ongelmat ja kulttuuritekijät (Iivari 2006).

Iivarin tutkimuksessa erotetaan kaksi maahanmuuttajataustaista rikoksenteekijätyyppiä. Toinen ryhmä on toimeentuloa ajeltajat ja toinen kovia kokee- neet puurtajat. Erityisesti jälkimmäiseen ryhmään sopii traumatisoitumisen teoria. Ensimmäisen ryhmän maahanmuuttajat eivät ole sopeutuneet hyvin yhteis-

kuntaan, vaan ovat jääneet perheensä helmaan. (Iivari 2006.)

Tutkimuksissa yhdistävänä tekijänä on vanhempien tuen tärkeys ja hyödyllisyys nuorten stressikokemusten ja kriminalisoitumisen estämisessä (Iivari 2006 ja Jasinskaja-Lahti 2000: 44). Edellytyksenä näyttää olevan se, että perheen tuki on rakentavaa.

Lähteet Meksikosta:

GCEO: "Atención al Migrante" Coloquio Nacional sobre Políticas Públicas. Ed. Gobierno Constitucional del Estado de Oaxaca (GCEO) 1999.

IOAM: "Los Rostros de la Migración Oaxaqueña – Salud mental y Cuestión Jurídica". Gobierno del Estado de Oaxaca 2005.

"Migración, Realidad Cotidiana". Gobierno del Estado de Oaxaca 2008.

Lähteet Suomesta:

Haapasalo, Jaana: "Kriminaalipsykologia", PS-Kustannus 2008. Kooste luettavissa Internetissä: https://www.ps-kustannus.fi/tuoteryhmat/tuote/Jaana_Haapasalo/Kriminaalipsykologia/900029408.html.

Iivari, Juhani: "Tuomittu maahanmuuttaja". Tutkimuksia 154, Stakes 2006. Kooste luettavissa Internetissä: http://www.stakes.fi/FI/ajankohtaista/Tiedotteet/2006/18_2006.htm.

Jasinskaja-Lahti, Inga: "Psychological Acculturation and Adaptation among Russian-speaking Immigrant Adolescents in Finland". Sosiaalipsykologisia tutkimuksia, Helsingin yliopiston verkkojulkaisu 2000.

Inkeriläiset – ulkosuomalaisia, paluumuuttajia, siirtolaisia, pakolaisia...

Kasper Hasala

Hallitus päätti talvella 2010 lopettaa inkeriläisten paluumuuttojonotusjärjestelmän vuonna 2011. Onko rajan takana tosiaan vielä odottamassa 20 000 venäläistynyttä inkeriläistä, kuten julkisuudessa väitetään? Vai onko sieltä tulossa vain muutama tuhat motivoitunutta ja työhaluista siirtolaista, kuten inkeriläisten itsensä etujärjestössä arvellaan?

Pyrin tässä artikkelissa valottamaan, keitä nämä inkeriläiset eli inkerinsuomalaiset ovat. Kurkistus menneisyyteen näyttää, että heidän historiansa on dramaattinen sekoitus siirtolaisuutta, pakolaisuutta ja paluumuuttoa.

Monietninen ja monikulttuurinen Inkerinmaa

Suomenlahden pohjukan ympärillä sijaitsevan Inkerinmaan historia on pitkä luettelo idän ja lännen välisiä konflikteja ja muuttoaaltoja suuntaan ja toiseen. Alueen alkuperäisiä asukkaita olivat itämerensuomalaiset vatjalaiset ja inkerikot. Slaavit saapuivat Suomenlahden tuntumaan 500-luvulta lähtien.

Keskiajan kuluessa strategisesti tärkeästä Nevajoen ympäristöstä tuli Kiovan ja Ruotsin sekä samalla katolisen ja ortodoksisen kirkon kiistakapula (Inkerin varhaisemmasta historiasta ks. Uino 1992; Kirkinen 1992; Siiriäinen 1969). Ruotsin hallussa Inkeri oli Stolbovan rauhasta 1617 aina suuren Pohjan sodan alkuun saakka v. 1700. Ruotsin vallan aikana sotien autioittamille alueille alkoi muuttaa väkeä spontaanisti ja kruunun kannustamana Savon ja Äyräpään kihlakunnista. Muutto oli niin voimakasta, että 1600-lop-

puun mennessä arviolta kolme neljänestä Inkerin läänin asukkaista oli luterilaisia suomalaisia. (Suomalaisen muuttoliikkeestä Inkeriin ks. Kuujo 1969: 63–70; Saloheimo 1991).

Vallattuaan Inkerin takaisin tsaari Pietari Suuri perusti Nevajoen suuhun uuden pääkaupungin, Pietarin. Nopeasti kasvava metropoli vaikutti ratkaisevasti Inkerinmaan myöhempään kehitykseen. Venäläistämisen paine alkoi näkyä Inkerissä vasta 1800-luvun lopulla, mutta siihen mennessä oli Inkerissä syntynyt jo vahva sivistyneistö, johon inkeriläis-suomalainen kansallisaate oli jo juurtunut (esim. Nevalainen 1991: 234–235).

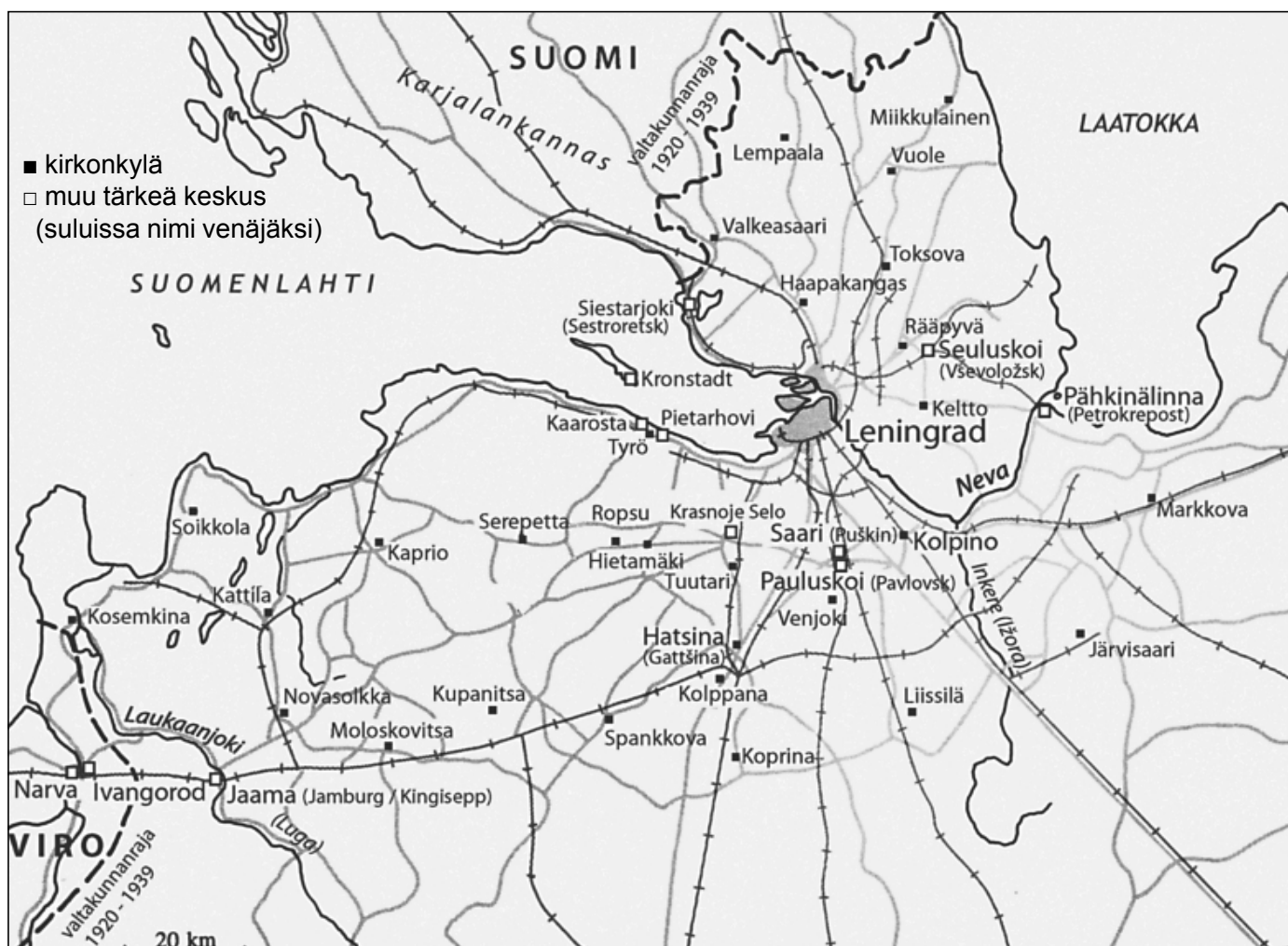
Tsaarinvallan lopulla 1917 luterilaisten seurakuntien kirkonkirjoissa kaikkiaan 125 000 suomalaista (Anepaio 1999: 438; Honko 2000: 17), mutta suomalaisten kokonaismääräksi on esitetty myös 140 000 henkeä (Nevalainen 1989: 18). Vain Itä- ja Länsi-Inkerissä venäläiset ja ortodoksit muodostivat väestöstä enemmistön (Saloheimo 1991: 81).

”Suomalaisten holokaust”

Neuvostohallitus lupasi Tarton rauhansopimuksessa inkeriläisille kulttuuriautonomian. Käytännössä autonomia ei toteutunut, mutta 1920-luku oli muuten vapaan NEP-politiikan aikaa.

Vallanpitäjät alkoivat kiristää otettaan 1920-luvun lopussa: alkoi maatalouden väkivaltainen kollektivointi. Se iski Leningradin alueen suomalaisiin rannikimmin, sillä alueen vakavaraisista talonpojista suurin osa oli juuri suomalaisia. Sen jälkeen alkoivat poliittiset vainot, ns. Stalinin vainot. Uskonnon julkinen harjoittaminen muuttui 1930-luvulla mahdottomaksi: kirkot suljettiin, seurakunnat lakkautettiin, papit vangittiin tai teloitettiin. Suomenkielinen kulttuuritoimin-

Fil. maist. Kasper Hasala on työskennellyt Viron inkerinsuomalaisten liitossa vuodesta 2006. Liiton kulttuurisihteerinä hän on toiminut vuodesta 2008.

Inkeri 1920-luvulla. Kartan laatinut kirjoittaja Nevalaisen (1989) ja Yllön (1969) karttojen pohjalta.

ta tukahdutettiin lopettamalla omat koulut, lakkauttamalla lehdet ja kieltämällä kirjojen julkaisemisen. Inkeriläisten vainovuosista on kirjoittanut viime aikoina laajemmin Jouko Sihvo teoksessaan *Inkerin kansan 60 kohtalon vuotta* (2000) sekä Leonid Gildi ja Jouko Sihvo teoksessa *Inkerinsuomalaisten kohtalo* (2007). Suomalaisten oikeudellisesta asemasta NL:ssa kirjoittaa tutkija Toivo Flink uudessa tutkimuksessaan *Kotiin karkotettavaksi* (2010, s. 272–277).

Toiseen maailmansotaan mennessä teloitukset ja pakkosiirrot vaativat 50 000 suomalaisen hengen. Saman verran suomalaisia karkotettiin eri puolille Neuvostoliittoa. (Nevalainen 1991: 258–259.) Lopullisen

iskun antoi toinen maailmansota, joka pyyhkäisi Inkerin yli. Saksan miehitysalueelle Länsi- ja Keski-Inkeriin jääneet suomalaiset – kaikkiaan 63 000 henkeä – siirrettiin vuosina 1943–44 Viron kautta Suomeen. Piiritettyyn Leningradiin jäi 30 000 inkeriläistä, joista puolen on arvioitu menehtyneen piirityksen aikana. Lisäksi 10 000 heistä siirrettiin epäluotettavana aineksena Siperiaan. (Nevalainen 1991: 267–268).

Moskovan rauhan jälkeen 1944 inkeriläisestä siirtoväestä 87 % palautettiin Neuvostoliittoon (Nevalainen 1989: 296–297). Paluu oli periaatteessa vapaaehtoinen, mutta myös haluttomia painostettiin ja suostuteltiin palaamaan. Moni uskoi palaavansa kotikylään-

Taulukko 1. Suomalaisten määrä Neuvostoliitossa vuosina 1939–89.

vuosi	1939	1959	1970	1979	1989
henkeä	144 525	92 717	84 750	77 079	67 359

Lähde: Kyntäjä & Kulu 2000: 37–38.

sä. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaan suomalaiset vietiin karjavaunuissa suoraan Keski-Venäjälle. Palautusten taustoja ja inkeriläisten oloja jatkosodan jälkeisinä vuosina valottaa Toivo Flink viime keväänä ilmestyneessä teoksessaan *Kotiin karkotettavaksi* (SKS 2010).

Koti-Inkeriin suomalaiset saivat palata vasta Stalinin kuoleman jälkeen vuodesta 1956 alkaen. Käytännössä paluu osoittautui vaikeaksi, sillä kylät oli jo asutettu vieraalla väestöllä tai kodit olivat tuhoutuneet. (Flink 1995: 163–165, 176–177).

Suomalaisten määrä sodan jälkeen NL:ssa oli pudonnut sotaa edeltävästä 145 000 hengestä 93 000:een (vuoden 1959 väestönlaskennan mukaan). Vuoteen 1989 mennessä suomalaisten määrä oli pudonnut puoleen. Samaan aikaan suomenkielisten määrä väheni 124 000:sta 23 000:een eli yli 80 prosenttia. (Kyntäjä & Kulu 2000: 37–38.) Vielä NL:n loppuaikoina monet suomalaiset salasivat suomalaisen syntyperänsä ja jäivät tilastoihin venäläisinä. Siksi rohkeimmissa arvioissa suomalaisten kokonaismääräksi on esitetty jopa sataa tuhatta henkeä (Nevalainen 1989: 288–289).

Uusi herääminen

Koska Neuvostoliitossa ei ollut vapaata kansalaistoimintaa eikä kansallisia järjestöjä, inkerinsuomalaisten kansallinen toiminta kanavoitui osaksi luterilaisiin seurakuntiin. Tosin niidenkin toiminta oli hyvin rajallista. Ensimmäisenä sai toimintaluvan Petroskoin suomalainen seurakunta vuonna 1970. Seuraavana aloitti toimintansa Puškinin seurakunta vuonna 1977. (Takalo & Juote 1995: 41–42.) Siitä muodostui 1980-luvun kuluessa yksi inkeriläisten kansallisliikkeen alkuunpanijoista (esim. Kokko 2008).

Kun olot vapautuivat 1980-luvun puolivälissä, inkeriläiset perustivat syksyllä 1988 Inkerin Liiton, joka muodosti paikallisosastoja nopeasti eri puolille Inkerinmaata. Viron neuvostotasavallassa alkoi kesällä 1988 ns. laulava vallankumous, jonka huumassa sikäläiset inkeriläiset järjestäytyivät ja perustivat Tartossa

inkerinsuomalaisten seuran syksyllä 1988. Karjalassa inkeriläiset perustivat oman järjestönsä – Karjalan suomalaisten Inkeri-liiton – vuonna 1989.

Venäjän viimeisimmän, vuonna 2002 tehdyn väestönlaskennan mukaan suomalaisia asui Venäjän federaatiossa 34 050 henkeä. Väestönlaskennan mukaan suomalaiset sijoittuvat Venäjän federaation alueelle seuraavasti: Karjalan tasavallassa 14 210, Leningradin alueella 7965, Pietarin kaupungissa 4051 henkeä ja vähäisemmissä määrin mm. Krasnojarskin (635), Tjumenin (456) ja Muurmanskin alueilla (429).

Inkerin kirkko itsenäistyi omaksi kirkokseen vuonna 1992. Nykyisin sillä on 15 000 jäsentä eri puolilla Inkerinmaata, Karjalaa ja Venäjää. Olosuhteiden pakosta Inkerin kirkko on siirtymässä enenevässä määrin venäjän kielen käyttöön.

Inkerin Liiton puheenjohtaja Aleksanteri Kirjasen mukaan järjestöllä on nykyään noin 3500 maksavaa jäsentä yhteensä 31 paikallisosastossa. Liitolla on erillaisen kulttuuritoiminnan lisäksi työnvälitystoimisto, joka välittää inkeriläisiä Suomeen töihin. Lisäksi Inkerin Liitosta on tullut koko Pietarin suurin yksityinen suomen kielen kouluttaja.

Leningradin alueen inkeriläisten ongelmana on ollut, että aluehallitus ei tunnusta heitä alkuperäiskansaksi, inkeroisten ja vatjalaisten tapaan. Venäläisenä kuriositeettina tulee mainita Venäjällä vastikään voimaan tullut terrorismia ja ekstremismia ehkäisevä laki, joka kieltää ristiliput – joukossa myös Inkerin lipun – äärimmäisyysliikkeen symboleina.

Sukulaiskansan hoivissa Virossa

Sekä Viro että suurin osa Inkeristä jäivät Saksan miehittäjiksi syksyllä 1941. Sotatoimialueelta alkoi virrata väestöä nälän ja kurjuuden ajamina Viroon, niin että vuoden 1943 alussa oleskeli maassa jo 18 000 inkeriläistä. Syksyllä 1943 heitä alettiin siirtää meriteitse Suomeen, mutta vielä sodan lopussakin Virossa oli kolmisen tuhatta inkeriläistä. Kun Suomesta palaute-

Taulukko 2. Suomalaisten määrä Virossa vuosina 1959–2009.

vuosi	1959	1979	1989	2000	2009
henkeä	16 699	18 537	16 622	11 837	10 767

Lähteet: 1959–1989: Anepaio 1999. Statistikaamet 2000 ja 2009.

Suomen työministeri Liisa Jaakonsaari ja Tarton kaupunginjohtaja Väino Kull avasivat inkeriläisvanhusten päiväkeskuksen Tartossa elokuussa 1997. Nykyään päiväkeskus eli Ingeri Maja palvelee myös muita kaupungin vanhuksia. Sen tiloissa toimii Viron inkerinsuomalaisten liiton toimisto ja inkeriläisten paikallis seura. Kuva: VIL:n arkisto.

tut inkeriläiset asutettiin Sisä-Venäjälle, alkoi heitä tulla vaivihkaa Viroom heti sodan päätyttyä. Suomalaiset karkotettiin kuitenkin melkein kaikki uudestaan vuosina 1947–50. (Anepaio 1999: 439).

Kun karkotusalueilta alkoi palata väkeä 1950-luvun loppupuolella, valitsivat useimmat uudeksi asuinpaikakseen Karjalan tai Viron. Suomalaisen oli kohdallisen helppo sopeutua Viroom juuri läheisen kielimuodon vuoksi. Myös Viron taloustilanne ja luterilainen tausta houkutteli inkeriläisiä. (Ems.)

Heti sodan jälkeen Viroom tullut inkeriläisväestö hakeutui maaseudulle maataloustöihin, mikä oli suomalaisille tuttu ala. Maalla viranomaisten huomioltakin oli helpompaa välttää. 1950-luvun loppupuolelta saapunut toinen aalto asettui jo suoraan kaupunkiin ja teollisuuslaitoksiin. Kun sodanjälkeisellä muuttoaallolla oli selviä pakolaisuuden piirteitä, oli myö-

hempi muuttoliike tavanomaista työperäistä siirtolaisuutta. (Ahlqvist 1996: 15).

Vuoden 1959 väestölaskennan mukaan suomalaiset olivat Viron SNT:n suurin vähemmistöryhmä. Tuolloin heitä asui Virossa 16 699 henkeä. Suurimmillaan suomalaisten määrä oli vuonna 1970, jolloin Virossa asui 18 537 suomalaista. (Anepaio 1999: 439–440).

Viron tilastoviraston mukaan suomalaisia asui vuonna 2009 Harjumaalla (Tallinnan ympäristössä) 3 336, Itä-Virumaalla (Jõhvi ja Narva) 2 296, Tartonmaalla 1 512 ja Länsi-Virumaalla (Rakvere) 1 002 henkeä. Inkerinsuomalaiset ovatkin sijoittuneet enimmäkseen Pohjois- ja Koillis-Viron keskuksiin – Tallinnan lisäksi Kohtla-Järvelle, Jõhviin ja Narvaan (Anepaio 1999: 440–441). Suuri pudotus vuodesta 1989 johtuu mitä ilmeisimmin muuttovirrasta Suomeen.

Taulukko 3. Inkerinsuomalaiset paluumuuttajat vuosina 1997–2004.

lähtöpaikka	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Yhteensä
Pietari	710	249	474	282	359	346	277	203	2900
Petroskoi	597	397	413	437	367	407	335	151	3104
Moskova	318	85	86	234	161	105	40	56	1085
Muurmansk	–	8	31	12	15	16	4	2	88
Viro	312	426	300	171	150	190	116	106	1771
Yhteensä	1937	1165	1304	1145	1052	1064	772	518	8957

Lähde: Suomen työministeriö.

Kielellisesti Viron inkeriläiset ovat jakautuneet kolmeen osaan: kolmannes heistä puhui äidinkielenään suomea, 40,8 % viroa ja 28,2 % venäjää (Anepaio 1999: 441). Sotien jälkeen maahan tulleet suomalaiset omaksuivat läheisen sukulaiskielen melko helposti, niin että Virossa syntynyt ja koulunsa käynyt polvi luopui suomesta ensikielenä hyvin nopeasti. Venäjän kielestä taas tuli hallitseva Pohjois- ja Koillis-Virossa.

Inkerinsuomalaiset Virossa ovat organisoituneet 11 seuraksi, joissa on yhteensä noin tuhat jäsentä (979 vuonna 2009). Suurimmat seurukset toimivat Itä-Viruomaalla eli Jõhvissa (189 jäsentä vuonna 2009), Tartossa (158), Tallinnassa (143) ja Pärnussa (116). Paikalliset yhdistykset perustivat 1989 kattojärjestykseen Viron inkerinsuomalaisten liiton (VIL). Viron inkeriläiset kuuluvat maan aktiivisimpiin vähemmistöihin. Heillä on mm. kulttuuriautonomia, vaikka sen käytännön toteutuminen onkin takertunut byrokratian ja juriidikan hammasrattaisiin (INKERI 10/2006).

VIL:n Tartossa sijaitseva toimisto keskittyi 1990-luvulla suurelta osin paluumuuttoneuvontaan. Paikallisseurat järjestivät ja järjestävät edelleen paluumuuttovalmennuskursseja Suomeen aikoville inkeriläisille, kaiken muun kulttuuritoiminnan ohella.

Virossa toimii kaksi suomenkielistä seurakuntaa (Tallinnassa ja Tartossa). Lisäksi suomenkielistä kirkollista toimintaa järjestetään kaikissa muissakin suurimmissa kaupungeissa säännöllisesti.

Inkeriläiset rautaesiripun tällä puolen

Inkerin suomalaisten yhteydet emämaahan ja suomalaisiin jatkuivat lyhyitä katkoksia lukuun ottamatta aina Suomen itsenäistymiseen ja lokakuun vallankumoukseen asti. Levottomuudet Neuvosto-Venäjällä toivat Suomeen ensimmäisen merkittävän inkeriläispakolaisten aallon vuosina 1918–21. Suurimmillaan inkeriläispakolaisten määrä Suomessa oli vuonna 1920, kun heitä oleskeli maassa 8200. Tarton rauhan jälkeen enemmistö palasi takaisin kotimaalle. (Nevalainen 1989: 20–21).

Jatkosodan aikana Suomeen siirretyt 63 000 inkeriläistä antoivat merkittävän panoksen työvoimapolusta kärsivälle ja sotaa käyvälle maalle. Moskovan välirauhan ehtojen mukaisesti suurin osa inkeriläisistä palautettiin NL:oon talvella 1944–45. Noin 8000 inkeriläisen onnistui jäädä, mutta heistäkin merkittä-

vä osa pakeni salaa ja puolilaittomasti Ruotsiin. Vuonna 1953 oli Suomessa enää 3748 inkeriläistä. (Nevalainen 1989: 23).

Sodanjälkeiset vuodet olivat Suomeen jääneille inkeriläisille sananmukaisesti vaaran vuosia. Välirauhansopimuksen nojalla kansallismielisempi ja heimoheikempi Inkerin Liitto lakkautettiin. Inkeriläisten Yhdistys jäi jäljelle, mutta senkin toiminta käytännössä seisahtui. Osa toiminnoista siirtyi Suomalaisuuden Liitolle. (Flink 2010: 209–310).

Inkeriläiset itse yrittivät pysyä mahdollisimman näkymättömissä, sillä jatkuvana pelkona olivat mahdolliset pakkoluovutukset.

Ensimmäiset varsinaiset kesäjuhlat pidettiin Järvenpäässä vuonna 1956. Inkeriläisten Yhdistyksen tiedotuslehti *Inkeriläisten viesti* alkoi ilmestyä vuonna 1958. (Ks. Vironmäki 1969.) Kulttuuritoimintaa tukemaan perustettiin Inkeriläisten Sivistyssäätiö vuonna 1965 (ks. Kekki 1969).

Ruotsiin siirtyneet inkeriläispakolaiset työllistyivät nopeasti metsätöihin ja teollisuuteen. Ruotsin kansalaisuutta saattoi hakea seitsemän vuoden maassa oleskelun jälkeen. (Sverigeingermanländarnas historia: 43–49.) Tilanne oli tässäkin mielessä parempi kuin Suomessa, missä kansalaisuuksia alettiin myöntää inkeriläisille käytännöllisesti katsoen vasta 50-luvun loppupuolella. Viimeiset inkeriläiset saivat Suomen kansalaisuuden vasta 1970-luvun loppupuolella. (Nevalainen 1989: 318–319; ks. myös Flink 2010: 291–293, 295–297) Jopa Suomen ja NL:n kansalaisten väliset seka-avioliitot oli kielletty (Flink 2010: 297, 299).

Ruotsissa inkeriläiset keskittyivät Boråsiin, Eskilstunaan, Göteborgiin, Jönköpingiin ja Tukholmaan. Samat paikkakunnat ovat myös Ruotsin suurimpia suomalaiskeskuksia – tosin pääasiallinen kantasuomalaisten tulo ajoittui vasta 1960- ja 1970-luvuille. Ruotsista inkeriläisiä on lähtenyt jonkin verran kauemmas länteen, mm. Amerikkaan ja Australiaan. 1980-luvun lopulla arvioitiin Ruotsissa elävän noin 8000 inkeriläistaustaista (Nevalainen 1992: 292).

Ruotsissa inkeriläiset ryhtyivät heti järjestämään suomenkielisiä jumalanpalveluksia, ja ensimmäinen oma yhdistys perustettiin Boråsissa vuonna 1947. Inkerinsuomalaiset rupesivat pitämään myös kesäjuhlia heti sodan jälkeen. (Sverigeingermanländarnas historia: 77.) Kun Suomessa Inkerin ristilipun ulkokäyttö oli kielletty, saattoivat Ruotsin inkeriläiset käyttää kansallisia symboleita täysin avoimesti.

Viron inkerinsuomalaisten lipun vihkiminen Tartossa Pietarin kirkossa 18.12.1988. Lippua pitää inkeriläisten yhdistyksen perustaja Anatoli Schultz. Vihkimisen toimittaa kirkkoherra Voldemar Ilja. Kuva: VIL:n arkisto.

Paikallisseurojen kattojärjestö – nykyinen Ruotsin Inkeri-liitto, Sveriges ingermanländska riksförbund – on perustettu vuonna 1956. Liiton jäsenjärjestöjen yhteinen jäsenmäärä on liiton viimeisten tilastojen mukaan (2005) 1218 henkeä. Enimmillään jäseniä oli 1992, jolloin kirjoilla oli 1603 henkeä. Ruotsin Inkeri-liiton suurimmat jäsenjärjestöt ovat Borås (235 jäsentä vuonna 2005), valtakunnallinen yhdistys Ingria (408), Tukholma (136) ja Eskilstuna (106). (Medlemsstatistik 1984–2005).

Suomessa ilmestyvää *Inkeriläisten viestiä* vaivava suomettumisen sekä Ruotsin inkeriläisten heikentynyt suomen kielen taito estivät lehteä käsittelemästä monia tärkeitä ja kipeitä teemoja lähimenneisyydessä. Ruotsissa perustettiin oma tiedotuslehti *Ingria* vuonna 1984. (Randefelt 2010).

Palumuuton 20 vuotta

Huhtikuussa 1990 presidentti Mauno Koivisto antoi lausunnon, jossa hän rinnasti inkeriläiset ulkosuomalaisiin, joilla olisi oikeus palata esi-isiensä maahan palumuuttajina. Lausunnosta alkoi inkerinsuomalaisten vaellus Suomeen usean tuhannen hengen vuosivauhdilla. (Takalo & Juote 1995: 54–55).

Kun lasketaan yhteen ensimmäisten viiden vuoden hallitsemattoman palumuuton aikana Suomeen muuttaneet 15 000, työministeriön tilastoimat 8957 sekä Suomen Pietarin pääkonsulaatin vuosina 2005–

08 tilastoimat 1629 inkeriläistä, voidaan arvioida Suomeen tulleen 20 vuoden kuluessa ehkä 25 000 palumuuttajaa. Sisäministeriö arvioi heidän määräkseen 30 000, kun taas Wladimir Kokko Pietarin Inkerin Liitosta vain 18 000:ksi. (INKERI 4/2010; Sisäministeriö 2009).

Palumuuttoa koskevaa lainsäädäntöä on vuosittain tiukennettu, ja vuodesta 2003 palumuuttajien on täytynyt osoittaa auttava kielitaito erikseen inkeriläisille laaditussa kielitestissä. Testiä varten lähtömaissa järjestetään palumuuttovalmennus- ja kielikurseja. (Migri 2010; Työministeriö 2003).

Suomen venäjänkielisen väestön kasvulla on Suomessa jatkuvasti uutisarvoa. Uusimman väestötilaston mukaan Suomessa asuu 50 000 venäjänkielistä. Tämä luku näyttää kuitenkin toisenlaiselta, kun otetaan huomioon, että siitä puolet on ehkä inkeriläisiä palumuuttajia ja heidän mukanaan tulleita omaisia.

Voimakas poismuutto Virosta, Karjalasta ja Pietarin alueelta on aiheuttanut varmasti vaikeuksia suomalaisen kulttuurin elinvoimaisuudelle lähtöalueilla, olivathan lähtijät ennen kaikkea koulutettua ja työikäistä sekä työkykyistä väkeä. Etenkin palumuuton alussa lähtivät ne, joilla oli selvästi suomalainen identiteetti ja kohtalainen suomen kielen taito. Inkeriläiskyliin jäivät lähinnä vanhukset. (Esim. Kyntäjä 1997). Tilanteen helpottamiseksi Suomen viranomaiset käynnistivät Inkeri-projektin, jonka tavoitteena oli parantaa iäkkäiden suomalaisten asemaa lähtömaissa,

Pietarin kuorossa laulaa innokkaita inkerinsuomalaisen jälkeläisiä. Kuoroa johtavat Olga Konkova ja Irina Golyševa. Kuvassa kuoro inkeriläisten ensimmäisellä kansainvälisellä festivaalilla Tartossa kesällä 2008. Kuva: K. Hasala.

erityisesti erilaisten palvelukeskuksien kautta (esim. Takalo & Juote 1995: 32–34).

Paluumuuttajat ovat sopeutuneet suomalaiseen yhteiskuntaan kohtalaisen helposti. Toki poikkeuksia on – riskiryhmään kuuluvat erityisesti nuoret, jotka samaistuvat ensisijaisesti lähtömaan kulttuuriin ja olosuhteisiin. Paluumuuttajat ovat perustaneet lukuisia yhdistyksiä, joilla pyritään tukemaan kotoutumista ja henkistä hyvinvointia. Merkittävin toimija tällä alalla on eittämättä vuonna 1995 perustettu Inkerikeskus Helsingissä: sillä on oma työnvälitystoimisto, se neuvoo ja ohjaa paluumuuttajia ja järjestää erilaisia viriketoimintaa.

Viime vuosina moni paluumuuttaja on palannut lähtömaahan muutaman vuoden työnteon jälkeen ja taloudellisen tilanteen lähtömaassa kohennuttua. Erityisesti olot Venäjällä ovat kehittyneet niin, että yhä useampi luopuu paluumuutto-oikeudestaan ja jää kotimaahansa. Varmasti valintaan vaikuttaa myös se, että henkinen side Suomeen nuorten työikäisten keskuudessa on yhä heikompi. (Ks. esim. Kokko 2010c).

Valtioneuvosto päätti vuonna 2006 luopua paluumuuttostatuksesta, purkaa paluumuuttojonot nopeutetusti ja siirtyä suosimaan tavallista työperäistä maahanmuuttoa. Jonon purku ei kuitenkaan toistaiseksi ole onnistunut, vaan jono on jopa pidentynyt. Sisäministeriö ilmoituksen mukaan jonossa on 10 000 henkeä. (Manninen 2009; Sisäministeriö 2010). Pie-

tarin Inkerin Liiton mukaan luku on huomasti liioiteltu, eikä jonossa ole enää kuin viitisen tuhatta päähakijaa perheineen. Viranomaiset arvioivat, että jonossa olevista noin seitsemän tuhatta aikoo vakavissaan muuttaa Suomeen. Pietarissa taas ollaan sitä mieltä, että oikeasti halukkaita tulijoita olisi vain muutama tuhat. (INKERI 4/2010).

Paluumuutosta luopuminen edellyttää ulkomalaislain muutosta. Lakimuutoksen on määrä tulla eduskunnan käsittelyyn syksyllä 2010 ja tulla voimaan heinäkuussa 2011 (Lakiehdotus 2010). Uutiset paluumuuton lopettamisesta ovat herättäneet ristiriitaisia reaktioita inkeriläisjärjestöissä ja paluumuuttajissa. Inkerin Liiton puheenjohtaja Aleksanteri Kirjanen hyväksyy paluumuuttojärjestelmän lakkauttamisen, mutta monet muut inkeriläisaktivistit, kuten Vladimir Kokko ja Toivo Tupin ovat kritisoineet päätöstä jyrkästi. Päätöstä pidetään epäloogisena jo Suomen tähänastisen työvoima- ja maahanmuuttopolitiikan kannalta. (Haapanen 2009). Myös monille Suomesa asuville inkeriläisvanhuksille päätös on karvas yllätys, sillä nyt lasten ja lastenlasten muutto Suomeen on katkolla. (Päivinen 2009).

Identiteetin säilyminen, säilyttäminen ja elvyttäminen

Inkerinsuomalaisten identiteetin kaksi kulmakiveä ovat 1700-luvulta lähtien olleet suomen kieli ja luterilainen usko. Molempien merkitys on selvästi viime vuosikymmeninä vähentynyt. Kolmantena identiteetin rakentajana pidetään kansan kokemaa kärsimyshistoriaa. (Takalo & Juote 1995: 46–51).

Ennen sotia syntyneet inkeriläiset pitivät itseään vielä suomalaisina ja käyttivät jopa kotikielensä suomea. 1930- ja 40-luvulla syntyneiden joukossa on suomen- ja muunkielisiä suunnilleen yhtä paljon. He ovat useimmiten perineet suomalaisen elämäntavan vanhemmiltaan, tuntevat perinteet ja ovat niistä kiinnostuneita, mutta eivät useimmitenkaan ole välittäneet niitä eteenpäin lapsilleen. Nuoremmilla sukupolvilla ei ole suoraa kosketuspintaa suomalaisuuteen, ei kulttuuriin eikä kieleen. (Kyntäjä & Kulu 2000: 38).

Venäjän ja suomen kielten erilaisuus hidasti vuosisatoja täydellistä kielenvaihtoa. Vielä ennen toista maailmansotaa suuri osa inkeriläisistä osasi venäjää

heikosti, sillä he tulivat toimeen omissa kyläyhteisössään suomen kielellä aina 1920-luvulle asti. Stalinin vainot ja yleinen venäläistäminen aiheutti sen, että suomalainen vähemmistö venäjänkielistyi yhden sukupolven aikana. (Savijärvi & Savijärvi 1999: 37).

Paluumuuttomahdollisuus Suomeen on kuitenkin lisännyt nuorempien polvien kiinnostusta kielitaitoa kohtaan. Myös Suomessa asuvien sukulaisten kanssa joudutaan usein käyttämään suomea. Virossa, Suomessa ja Ruotsissa asuvilla inkeriläisillä on usein tiiviit ja henkilökohtaiset kontaktit Inkerinmaalla asuviin sukulaisiin tai muihin inkeriläisiin.

Rajan takaa tehdään matkoja isovanhempien ja vanhempien synnyinkyläihin, vaikka kotitalosta ei olisi jäljellä kuin kivijalka. Retkien avulla inkeriläiset pitävät yllä identiteettiään ja heille ominaista sukurakkauttaan – vähän samaan tapaan kuin evakkokarjalaiset. Tähän liittyy myös lukuisten omaelämäkertojen ja muistelmien julkaiseminen sekä Helsingissä toimivan Inkerin kulttuuriseuran aloittama muistelutyö. Inkerin kulttuuriseura on puheenjohtajansa Helena Miettisen johdolla järjestänyt viime vuosina inkeriläisvanhuksille erityisiä muistelutyöpajoja, joissa vanhukset kertovat elämänvaiheistaan ja käsittelevät menneisyyden kipupisteistä.

Inkeriläisten tiedotustoiminta on keskittynyt viime vuosina yhä enemmän internetiin. Perinteisten lehtien rinnalle on tullut tiedottavia internetsivuja ja lehdet ilmestyvät myös verkossa. Ylipäänsä omasta toiminnasta ja tavoitteista sekä historiallisista vääryyksistä kertominen on entistä helpompaa ja entistä laajemmalle yleisölle. Tutkija Toivo Flink (2008) on asettanut yhdeksi tavoitteeksi sen, että NL:n suomalaisten kohtalot tulisivat osaksi Suomen ja suomalaisten historiaa. Inkerin heimon kohtalo on hänen mielestään saatava mukaan koulujen oppikirjoihin.

Suomen ulkopuolisten inkeriläisjärjestöjen yhteinen vaikuttamisväylä Suomen viranomaisiin on ulkosuomalaisten foorumi, Ulkosuomalaisparlamentti, joka toimii Suomi-Seuran puitteissa. Karjalan, Inkerin ja Viron inkeriläisjärjestöt muodostavat yhdessä Ulkosuomalaisparlamentin Itä-Euroopan alueen.

Inkerinsuomalaiset keskittyvät määrällisesti yhä enemmän Suomeen. Kansalliset järjestöt ovat onnistuneet pitämään inkerinsuomalaisuutta toistaiseksi hengissä varsin hyvin, vaikka niidenkin ongelmana on nuorempien polvien vähäinen aktiivisuus.

Yhtenä näkyvimpänä ja konkreettisimpana kulttuuritoiminnan muotona ovat olleet vuosikymmeniä kestäjählat – niin Suomessa, Ruotsissa, Inkerissä kuin Virossakin. Aika näyttää kuitenkin jo ohittaneen tällaisen kansanjuhla-konseptin: viime vuosina osanotto erityisesti Suomessa ja Ruotsissa on ollut melko vähäistä.

Lähteet

- Ahlqvist, Tony: Inkerinsuomalaisten assimiloituminen virolaiseen yhteiskuntaan toisen maailmansodan jälkeen. Seminaarityö Tarton yliopiston historian laitoksella. Tartto 1996.
- Anepaio, Terje: Soomlased. – Jüri Viikberg (toim.): Eesti rahvaste raamat. Rahvusvähemused, -rühmad ja -killud. Eesti Entsüklopeediakirjastus, Tallinn 1999: s. 437–445.
- Flink, Toivo: Pois Inkeristä, ohi Inkerin. Yliopistopaino. Helsinki 1995.
- Flink, Toivo: Ettei totuus unohtuisi. Miten varmistamme, että maailma muistaisi meitä inkerinsuomalaisina? Esitelmä Tartossa 12.7.2008.
- Flink, Toivo: Kotiin karkotettavaksi. Inkeriläisen siirtoväen palautukset Suomesta Neuvostoliittoon 1944–1955. SKS / Kansallisarkisto. Helsinki 2010.
- Haapanen, Mikko: Inkerin Liitto hyväksyy paluumuuttojonon sulkemisen. YLE Uutiset 29.12.2009: [http://www.yle.fi/uutiset/kotimaa/2009/12/inkerin_liitto_hyvakssyy_paluumuuttojonon_sulkemisen_1323002.html]
- Iho, Toivo: Pääkirjoitus. – Inkeriläisten viesti 5–6/2009: s. 2.
- INKERI. Tietoa Inkeristä ja inkeriläisistä. Viron inkerinsuomalaisten liiton aikakauslehti, Tartto.
- INKERI 10/2006 = Suomalainen kulttuuriautonomia Virossa – teoria ja käytäntö. – INKERI 10/2006: s. 3.
- INKERI 1/2010 = Paluumuuttojono suljetaan vuoden kuluttua? – INKERI 1/2010 s. 14. [http://www.inkeri.ee/INKERI/2010_01/s14-16.pdf]
- INKERI 4/2010 = Paluumuuttotilastot hämmentävät. – INKERI 4/2010 s. 7. [http://www.inkeri.ee/INKERI/2010_04/s6-7.pdf]
- Inkeriläisten paluumuuttojono aiotaan lopettaa. YLE Uutiset 9.10.2006: [<http://yle.fi/uutiset/koti>]

- maa/2006/10/inkerinsuomalaisten_paluumuutto_aiotaan_lopettaa_219507.html]
- Kekki, Väinö: Inkeriläisten sivistyssäätiö. Inkerin suomalaisten historia. Inkeriläisten Sivistyssäätiö 1969: s. 437–446.
- Kirkinen, Heikki: Inkerin keskiaika ja uuden ajan alku vuoteen 1617. Inkeri. Historia, kansa, kulttuuri. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 1992: s. 35–66.
- Kokko, Wladimir: Inkerin Liitto kaksikymmentä vuotta: näin se kaikki alkoi Inkerinmaalla. – INKERI 10/2008 s. 8. [http://www.inkeri.ee/INKERI/2008_10/Inkeri_1008_8.pdf]
- Kokko, Wladimir: ”On valhe, iso valhe ja tilasto...” – Inkeriläisten viesti 2/2004: s. 9.
- Kokko, Wladimir: Miksi paluumuutto lopetetaan? – INKERI 2/2010 s. 3. [http://www.inkeri.ee/INKERI/2010_02/s2-3.pdf]
- Kokko, Wladimir: Paluumuutto päättyy – mitä nyt eteen? – INKERI 3/2010 s. 3. [http://www.inkeri.ee/INKERI/2010_03/s2-3.pdf]
- Kokko, Wladimir: Mikä tuo inkeriläiset Suomeen? – INKERI 5/2010 s. 3. [http://www.inkeri.ee/INKERI/2010_05/s2-3.pdf]
- Kuujo, Erkki: Inkerin vaiheita keskiajalta 1700-luvun loppuun. – Inkerin suomalaisten historia. Inkeriläisten Sivistyssäätiö 1969: s. 45–151.
- Kyntäjä, Eve: Inkerinsuomalaisten muutto Suomeen – paluumuutto vai maastamuutto? Inkerin Liiton ja Inkerin kirkon näkökulmia Pietarissa. Teoksena: Pitkänen, Maarit ja Jaakkola, Antero (toim.): Inkerinsuomalaiset kunnassa. Suomen Kuntaliitto 1997: s. 129–141.
- Kyntäjä, Eve ja Kulu, Hill: Maailmansodan jälkeen hajallaan Neuvostoliitossa. Teoksena: Saressalo, Lassi (toim.): Inkeriläiset. Kertomus Inkerin kansoista ja kulttuureista. Tampereen Museoiden julkaisuja 56. Tampere 2000: s. 37–43.
- Lakiehdotus 2010 = Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain 48 §:n muuttamisesta. Lausunnolle lähtenyt esitysluonnos 17.5.2010: [http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/d7b457aca8dc6c91c225772700213f4b/\$file/inkeri_paluumuutto_heluonnos_lausunnolle_1705.pdf]
- Manninen, Marja: Inkeriläisten paluumuuttojono piteni. YLE Uutiset 20.2.2009: [http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2009/02/inkerilaisten_muuttojono_piteni_561692.html]
- Medlemsstatistik 1984–2005. Ruotsin Inkeri-liiton www-sivut: [http://www.ingermanland.nu/medlstat.shtml]
- Migri 2010 = Kielitutkinto. Maahanmuuttoviraston internetsivut. [http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=8,2475,2525,2688]
- Nevalainen, Pekka: Inkeriläinen siirtoväki Suomessa 1940-luvulla. Otava. Helsinki 1989.
- Nevalainen, Pekka: Inkerinmaan ja inkeriläisten vaiheet 1900-luvulla. Teoksena: Nevalainen, Pekka ja Sihvo, Hannes (toim.): Inkeri. Historia, kansa, kulttuuri. SKS. Helsinki 1992: s. 234–299.
- Päivinen, Pirkko: Inkerinsuomalaisten oikeus paluumuuttoon loppuu. YLE Uutiset 31.12.2009: [http://www.yle.fi/alueet/lahti/2009/12/inkerinsuomalaisten_oikeus_paluumuuttoon_loppuu_1333677.html]
- Randefelt, Roland: Kauan eläköön Ingria! Ruotsin inkerinsuomalaisten lehti 25 vuotta. – INKERI 1/2010 s. 6–7.
- Saloheimo, Veijo: Inkerinmaan asutus ja väestö 1618–1700. Teoksena: Nevalainen, Pekka ja Sihvo, Hannes (toim.): Inkeri. Historia, kansa, kulttuuri. SKS. Helsinki 1992: s. 67–82.
- Savijärvi, Ilkka ja Savijärvi, Muusa: Language contacts in Ingrian-Finnish. Teoksena: Teinonen, Markku ja Virtanen, Timo J. (toim.): Ingrians and neighbours. Focus on the eastern Baltic Sea region. SKS, Helsinki 1999: s. 23–47.
- Siiriäinen, Ari: Inkerinmaan esihistoria. – Inkerin suomalaisten historia. Inkeriläisten Sivistyssäätiö 1969: s. 31–43.
- Sisäministeriö 2009 = Inkerinsuomalaisten paluumuuttojärjestelmää muutetaan. Sisäministeriön tiedote 28.12.2009: [http://www.intermin.fi/intermin/bulletin.nsf/PFBD/18427A25AB04B3B4C225769A00398ABC?opendocument]
- Sisäministeriö 2010 = Ehdotus inkerinsuomalaisten paluumuuttojonon lakkauttamisesta lausunto-kierrokselle. Sisäministeriön tiedote 18.5.2010: [http://www.intermin.fi/intermin/bulletin.nsf/PFBD/2A43996580D26E6DC2257727003768DB?opendocument]
- Sverigeingermanländarnas historia. Sveriges ingermanländska riksförbund, Borås 2000.
- Takalo, Pirjo – Juote, Mari: Inkerinsuomalaiset. Sosiaali- ja terveysministeriö, pakolaistoimisto. Helsinki 1995.

Työministeriö 2003. Inkerinsuomalaisten paluunmuuttajien kielitestin perusteet. Työministeriö, Helsinki 2003. [http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/07_aineistot_kirjasto/01_esitteet/ipaki/ipaki_fin.pdf]

Uino, Pirjo: Inkerinmaan esihistoria. – Inkeri. Historia, kansa, kulttuuri. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 1992: s. 11–34.

Vironmäki, Matti: Piirteitä Inkeriläisten Yhdistys r.y:n toiminnasta vuosina 1934–1969. – Inkerin suomalaisten historia. Inkeriläisten Sivistysseura 1969: s. 405–425.

Yllö, Leo: INKERI. Karttaliite teokseen Inkerin suomalaisten historia. Inkerin Sivistysseura, Helsinki 1969.

Tilastot:

Väestörakenne 2008. Tilastokeskus 27.3.2009: http://www.stat.fi/til/vaerak/2008/vaerak_2008_2009-03-27_fi.pdf

Viron tilastoviraston tietokanta vuoden 2000 väestölaskennasta: http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Rahvaloendus/15Rahvus._Emakeel._Veerkeelte_oskus/15Rahvus._Emakeel._Veerkeelte_oskus.asp

Viron tilastoviraston tiedot väestötilastoista sukupuolen, kansallisuuden ja maakunnan mukaan 1.1.2009: http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Rahvastik/01Rahvastikunaitajad_ ja_koosseis/04Rahvaarv_ ja_rahvastiku_koosseis/04Rahvaarv_ ja_rahvastiku_koosseis.asp

Vserossiiskaja perepis naselenija 2002 goda – 2002 All-Russia Population Census. [<http://www.perepis2002.ru/index.html?id=87>]

Nordic Demographic Symposium in Lund, Sweden

17th Nordic Demographic Symposium was held in Lund, Sweden, 17.–19.6.2010. Dr. Luule Sakkeus (left in the picture), Tallinn University, and Dr. Hill Kulu, University of Liverpool, were Keynote Speakers in the Symposium. Many parallel sessions were held under themes like New Demographic Trends, Migration, Second Generation Migrants, Labour Market Participation and so on. Photo: Elli Heikkilä.

Impact of globalization of the world economy on the transboundary labor migration in the Russian border region Karelia

Egor Mikhel

Labor migration in the border region is one of the important processes of interaction of neighboring countries. This process intensifies in a globalizing world economy. The article presents a study of international labor migration from the Republic of Karelia, Russia. The article presents the Karelia's labor migration and make an analysis of how well they correspond to the world trends of labor migration; highlights of the institutional conditions for migration of population in Karelia; the method of research and the results of the study; proposals for authorities in regulation of migration flows at regional level in a globalizing world economy.

Introduction

Compression of space and accelerated processes in recent decades – is a feature of socio-economic life of most countries. By the impact of the development of modern communications technology and transport the perception of distance and time has changed in people's minds. The world has become more compact, fast, and tending to a certain unity. This process of unity, which takes place in the world, could be called globalization.

Currently, millions of people annually cross the borders for various reasons. World economic and geographic space have their own networks of migration flows, migration has own infrastructure, people move in searching for a better life, depending on their material and social status. For some countries, migration became the norm of their functioning.

Egor Mikhel is a Cand. of Econ. Sci. and a Junior Researcher in Institute of Economics, Karelian Research Center, Russian Academy of Sciences.

Total reform of Russia after the adoption of independence led to the opening of external borders. This event has brought to the life of Russian citizens a lot of positive and negative consequences. This event reflected on one of the most important component of the economy – the labor market. Russia has become one of the participants of the global labor market due to international labor migration.

Along with the general increase in the number of migrants in the world have acquired great importance to these types of migrations, as transit, seasonal, casual, irregular, and there were new species, for example, frontier, business migration.

The main purpose of the article is reflection the results of study of international labor migration from Republic of Karelia with analysis of how well they correspond to the world trends of labor migration.

Interested in their development countries are taking steps at the invitation of foreign citizens, to carry out highly skilled labor and to perform work that does not require high qualifications mainly in non-prestigious and low-paid sectors of the economy that are not popular among the local population.

Among the key global trends in labor migration can be identified:

- increase the number of highly skilled migrants;
- labor migration from less developed countries in not prestigious and low-paid segments of the labor market in more developed countries;
- feminization of migration flows;
- increase of illegal migration and the shadow employment low-skilled and low paid labor force;
- development of mediation of employment abroad;
- weak protection of the rights of migrant workers at the national legislative level. (Population and globalization 2002, 132–135)

In the last decade in Russia, labor migration has also become more diverse in species and forms of temporary migration became dominant over the permanent, expanded the geography of migration flows, new forms of labor migration, such as commercial migration. (Population and globalization, 2002 132–135).

Republic of Karelia, located in northwestern Russia and has the longest border with the Finland – member of the European Union. This geographic position imposes its own specifics on the development of the region and determines the region for closer cooperation. Currently, there are lots of areas to be implemented in cross-border cooperation between the two countries, including migration and exchange of labor resources.

In the European Union with a view to closer cooperation between the neighboring territories were instituted Euroregions, uniting them for cooperation in various fields of activity. The practice of creating such regions has been widely developed in Europe and established itself at a high level. Currently, the European Union is attempting to implement this model of cooperation is already on the external borders of a united Europe. Due to this purpose, at the eastern border was created Euregio Karelia, including the territory of the Republic of Karelia and the three Finnish provinces adjacent to the state border with Russia Federation (Euregio Karelia and the Future of Cross-border Co-operation 2004, 44). The establishment of such an institutional environment conducive to the development of bilateral contacts and is a direct manifestation of globalization of world economy at a particular territory. Border region, due to its geographical position, more susceptible to the effects of globalization than the domestic territory.

Socio-economic situation in Karelia pushes certain segments of the population to seek alternative and additional sources of income, including by working abroad.

The regulation of these processes nowadays does not cover all possible directions. The main activities of regulation of the migration flows include:

- activities to prevent the outflow of highly skilled professionals;
- programs to encourage the return of specialists in rural areas;
- the federal program for the return of compatriots from the Post-Soviet and other countries. (The regional target program «Improving the demographic situation of the Republic of Karelia for the period 2008–2010's and 2015»,

2008, <http://www.gov.karelia.ru/Legislation/lawbase.html?lid=3635>)

Other categories of potential labor migrants are left without sufficient attention of migration policies.

Purpose of this study is to validate the direction of improvement of regional migration policy of the Republic of Karelia in the field of labor migration and optimization of the structure of employment of the population in Karelia.

In the case of the Republic of Karelia about the impact of globalization on the regional labor market can be said, judging by the migration. The impact of globalization is significant, on the one hand, increasing the flow of migrant workers to foreign countries, primarily in Finland, as well as the steady flow of migrant workers to the metropolitan regions (Moscow, Saint-Petersburg) that are centers of attraction for the activities of transnational corporations and other entities of the world economy. The impact of globalization affects negatively on the employment potential of the republic, because at this time considerably exceeds the outflow of the workforce over its tributaries, in addition, the quality of migrant workers leaving Karelia, more highly in terms of educational attainment than those arriving migrants (Karelia in Figures 2005, 2006, 87-88).

It is important to note that the impact of globalization on the migration process is not limited in the economic sphere, it also affects the social, cultural, religious, educational and other matters of migrant's life.

Methods

Studies of international labor migration in the Republic of Karelia are part of the study of cross-border cooperation in the Republic of Karelia. One of the factors influencing labor migration is the globalization. And in this case it is possible to describe the cross-border labor migration on the basis of the empirical data in terms of global trends in migration processes.

There are 684,200 people in the Republic of Karelia, so it was decided to find 400 labor migrants for our survey.

The study was conducted with the help of a sociological survey target group of labor migrants, and as we look at statistics of the particular circumstances and lifestyles of a population group, a representa-

tive sample should be replaced by target in which the number of groups of interest to us will be sufficient for a more particular analysis.

We applied the snowball method, when one labor migrant advice us another one and also we have used the social networks over the Internet to search people from Karelia who have worked abroad.

The author developed a questionnaire consisting of 27 questions of different types: open, closed and combined. Issues related to age and gender characteristics, education level, main occupation, the frequency and timing of migration, satisfaction with material prosperity and other benefits of working abroad, as well as intention to continue to labor migration with its reasons. The survey was collected and processed 400 questionnaires, data were entered into a computer program for statistical data processing SPSS 11.0, which made the primary data distribution and using the Excel program are processed and presented in graphical form.

Results

The most mobile in terms of labor migration group of the population is youth (table1).

Among the global migration trends released feminization of migration flows. The results of the study among migrant workers, women accounted for 73% of respondents. These data fit into the global trends. These results relate to the structural weaknesses of the regional labor market, in which it is hard for women to find a job, including part-time or seasonal employment. And besides, women have proved to be more conscientious and hardworking employees in the for-

ign labor market, especially in the secondary sector, where low prestige work is dominated.

The research among labor migrants released several groups of marital status: never married 79%; married 18%; divorced 2%; widow/widower 1%. Most labor migrants were not married, it says that family ties restrict people from migration and impose additional costs for the migration of the entire family, when it is possible that one spouse has a job on place of a residence and does not want to lose it. Families oriented for permanent migration are exception from this thesis.

Karelian labor migrants have high levels of professional training. Thus, 37% of respondents have a high education, 36% have incomplete higher education and 16% have secondary education. It should be noted, however, that a high proportion of migrants with higher education rather suggests that this category of the population is more mobile and has information about employment opportunities abroad than about great stream of intellectual migration.

The results of the survey revealed the major types of employment of our workers abroad, among them found an absolute predominance of low-skilled and low paid jobs in agriculture and construction (in the poll allows multiple choice answers, table 2).

These results indicate that foreign labor markets Karelian migrant workers needed to fill in missing labor in seasonal occupations, which primarily include agricultural work.

Most migrant workers (60%) travels once a year and 48% of respondents average duration of work abroad is 30 days. These data indicate the predominance of short-term seasonal migrations.

A significant improvement in their financial situation as a result of working abroad noted only 34% of migrants, while a slight improvement is typical for 59% of respondents, and 7% answered that did not improve his financial situation. Based on the above three results, we can say that work abroad is the additional earnings for the core group of labor migrants of the Republic of Karelia.

The vast majority (92%) of Karelian labor migrants is working in Finland, the share of other countries is very small and does not play an important role in the migration processes of the republic. This demonstrates the specificity of the border region, where geographic location is crucial. In this case, minimal transportation

Table 1. Age structure of the Karelian migrant workers, %

Age, years	%
18-22	58
23-27	32
28-32	4
33-37	2
38-42	2
43-47	1
48+	1

Table 2. Employment structure of Karelian migrant workers, %

Types of work	%	Total
farming	80	319
collection of wild nature's gifts	24	97
construction	6	22
handymen	5	20
qualified job	4	14
interpreter	5	19
personal tutor	4	14
another	3	10
transport services	2	8
housekeeper	2	7
international car's seller	1	3
lecturer	1	3
trade	0	1
science	0	1

and time costs, which play an important role especially for short-term, seasonal labor migration.

The results of the answer to the question of concluding a contract for employment are very interest. It is this aspect helps us to determine the proportion of legal migrant workers with an employment visa, with the conclusion of the contract and payment of taxes in favor of a foreign state.

These results suggest the predominance of employment in the shadow area of the foreign labor mar-

Table 3. "Have you signed a contract of employment?", %

Answers	%
yes	43
no	57

Table 4. Benefits of working abroad, %

Assessing of respondents	low	below middle	middle	above middle	high
material well-being	4	6	26	32	32
lower socio-economic risks	11	19	37	20	13
sense of independence and freedom	11	17	29	22	21
expansion of business and personal contacts	4	8	24	32	32
psychological stability	14	21	32	22	11

ket. Since this often involves a weak social and legal protection for migrant workers (table 3).

Impact of globalization on regional labor migration are also manifested in the fact that thanks to its workers, while remaining citizens of the state may make temporary cross-border movement for work on more attractive terms for them. The high proportion of respondents (61%) said that, if other things being equal, would prefer to work in Russia, indicating their patriotic sentiments and they use foreign labor market only to improve their material and social opportunities, but not as a way for a possible change place of residence.

In assessing the benefits of working abroad as well as material well-being (32%) relatively high percentage of respondents who had acknowledged the expansion of business and personal contacts (32%), and work abroad can help to feel more independent and free (21%), lower socio-economic risk and a sense of psychological stability (table 4).

The process of labor migration carries with it certain advantages and disadvantages that accrue to the person as additional positive or negative incentives of working abroad. Among the additional benefits is allocated travelling, the mastery of foreign languages, expanding the circle of communication, cultural development, etc. The process of labor migration should not be viewed only from the standpoint of economic efficiency. Should study in detail the social factors of labor migration, which are important because they allow you to get some experience for people. Among migrant workers are people engaged in labor migration is not to earn money, but to travel, language study, recreation, cultural development, to the so-called labor and educational tourism. And these people, despite the low material increment of income, positively comment about their trip, often they have many good experiences and emotions.

Conclusions

In general, the impact of globalization on the migration processes of a given region is difficult to assess in concrete terms. However, we can't deny its essential role in cross-border movements of labor resources. Consequently, regional policy in the sphere of labor migration should take into account the impact of globalization and to take actions for more efficient use of region's labor potential. Formation of a flexible demand on the regional labor market, creating new jobs, providing seasonal employment – are only the main areas for more effective management of outgoing labor migration. Immigration policy in this area should be integrated into the overall socio-economic policies in the region and, in particular, in the management of employment.

References:

- Fryer, Paul (ed.): Euregio Karelia and the Future of Cross-border Co-operation. Joensuu 2004.
- Karelia in Figures 2005. Kareliyastat. Petrozavodsk 2006.
- Rimashevskaya, N. M., Galetsky, V. F., Ovsyanikov, A. A., etc.: Population and globalization; Rimashevskaya, N. M. (ed.): Under Society, Moscow, Nauka 2002.
- The regional target program «Improving the demographic situation of the Republic of Karelia for the period 2008–2010's and 2015», 2008, <http://www.gov.karelia.ru/Legislation/lawbase.html?lid=3635>.

Senioriseminaari 2010

Senioriseminaari 2010 pidettiin Kirkkohallituksessa Helsingissä 21.5. Tapahtuma toteutettiin Ulkosuomalaisparlamentin istunnon yhteydessä jo viidennen kerran. Seminaarin järjesti Suomalaiset Seniorit Maailmalla -työryhmä ja siinä ovat edustettuina Suomen Merimieskirkko ry, Suomi-Seura ry, Kirkkohallituksen Ulkoasiain Osasto ja Siirtolaisuusinstituutti. Seminaarissa esitelmöivät muun muassa suunnittelija Anne Virkkunen (kuvassa vasemmalla), Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry, ja seniorineuvoja Helena Balash, Suomi-Seura ry. Kuva: Elli Heikkilä.

Henrik Jacob Wikar – afrikaresenär

Greger Granwik

Henrik Jacob Wikar är känd för afrikadagboken utgiven i hans namn. Wikar var emellertid ingen antropolog eller upptäcktsresande, som sentida forskare gjort honom till, utan på flykt undan lagen och sina gäldenärer. Föreliggande text är avsedd att rätta till missförstånd och felaktigheter i tidigare forskning om afrikaresenären H. J. Wikar.

Barndom och studier

Henrik Jacob Wikar föddes i Gamlakarleby den 28.10.1752. Han var lantmätare Johan Jakob Wikars och prostdotter Margareta Carlborgs enda barn. Om Henrik Jacobs uppväxt vet vi nästan ingenting. Hans far dog 1755 av kallbrand i högra armen och hans mor gifte om sig med Johan Holmberg, också han lantmätare. Vi kan anta att Henrik Jacob växte upp i en kulturellt medveten miljö med litteratur, språk och musik. Han tog del av sin fars och styvfars lantmäteri verksamhet, det har vi bevis på senare.

Den 24.7.1769 inskrevs H. J. Wikar vid Åbo Akademi. Det var upplysningens tidevarv. Per Kalm hade publicerat sin berättelse ”Resa till Nordamerika 1748–51”. Kulturell verksamhet på alla områden var på modet med prästerskapet som föregångare. I Nedervetil experimenterade Anders Chydenius med ”Americanska Näfwerbåtar” med Kalm som handledare. I Terjärv hade Georg Mathesius förslag till att förbättra gödselns verkan.

I Åbo började Wikars karaktärsdrag komma fram. Studentlivet den tiden var minst sagt stormigt, man drack mycket och duellerade för minsta småsak. Trivialt fyllerisnack uppfattades som kränkande och slutade med korsade klingor klockan sex på morgonen i någon dimmig glänta. Wikar hade förutom de ”vanliga svagheterna” också ett obehärskat spelbehov. Tärningar eller kort, vad som helst bara det gällde pengar. Man kan undra hur mamma Margareta ställde sig till bönebreven om mera pengar. Kanske var morfar

Carlborg lite svag för honom, han studerade ju teologi? Men för teologin tycks övertygelsen ha saknats, ty han övergick till medicin.

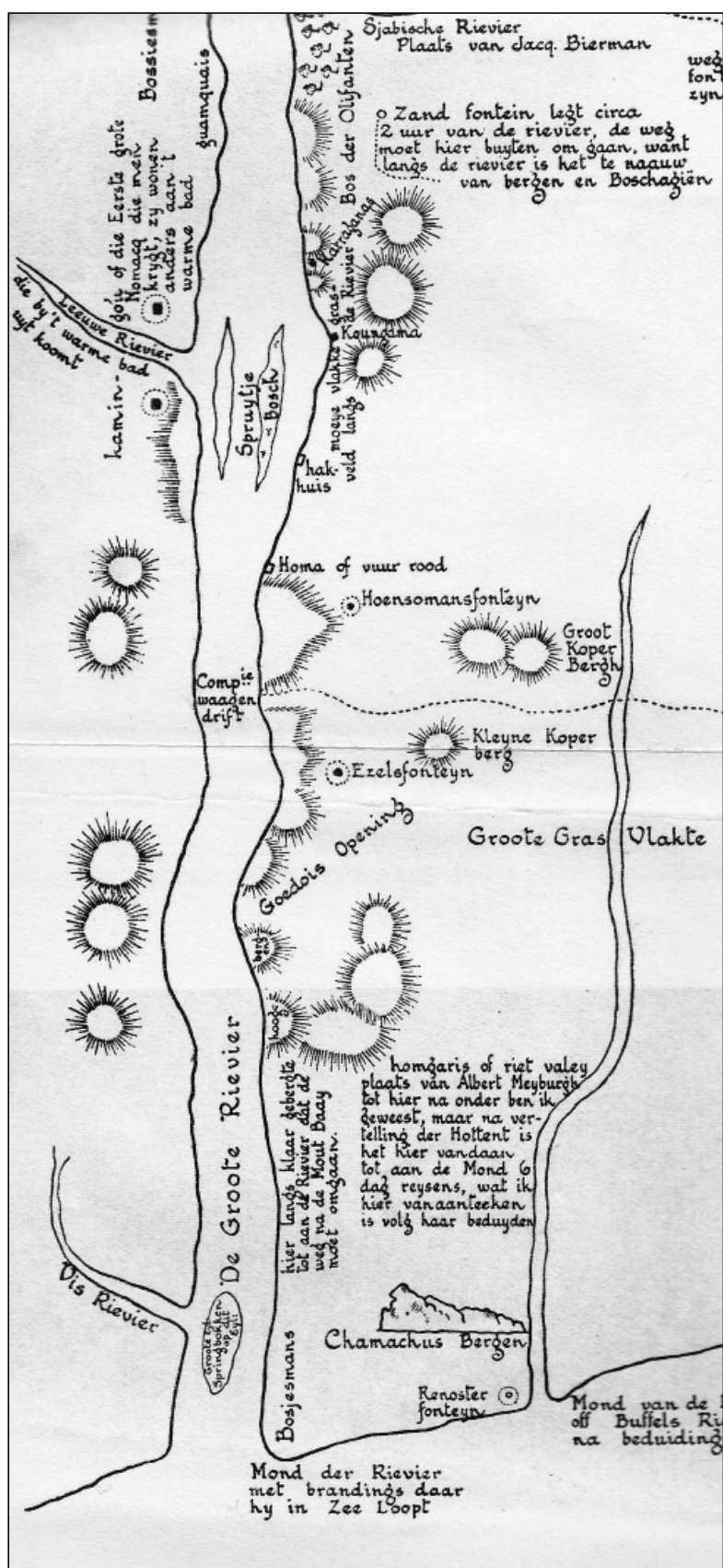
Ut i världen

Vi vet att studierna avbröts, men inte varför. Åbo brand år 1827 förstörde nämligen de flesta av Akademiens handlingar. Litet senare dyker Wikar upp i Amsterdam hos sin kusin Hasselgren, son till en annan av de Carlborgska dottrarna. Hasselgren verkade som bankir och var agent för bl.a. Falander och Wikars fadder, J. J. Röring. Falander och Röring var ansedda och åtnjöt omfattande krediter i världsmetropolen Amsterdam (med tjära och mastvirke i bakgrunden).

Vad Wikar ställde till med i Amsterdam vet vi inte, men åtminstone lärde han sig något av det holländska språket. Trängt läge blev det i alla fall och våren 1773 dyker han upp i Kapstaden, nu som soldat i VOC (Vereenigte Oost-Indische Compagnie). Han tjänstgjorde som skrivare på kompaniets sjukhus, trots att hans språk och handstil var bedrövliga. En randanmärkning påpekar ”ovanligt välutbildad” – det var han säkert jämfört med de råa ”Landesknechten” som var hans kollegor. Lönen var 9 guilden per månad. Så långt allt gott och väl, om inte de arma tärningarna så ofta skulle ha rullat så olycksaligt.

Efter ett år hade han spelskulder på 100 rixdollar. En söndag efter gudstjänsten i Oude Kerk (nu i Adderly Street, Kapstaden) ville en kumpan ha avbetalning på en spelskuld om 22 rixdollar. Då Wikar var utan medel smällde kumpanen till honom, varpå han flydde från Kapstaden österut den 4.4.1775. Han blev hjälpt av skrivaren Olof de Wet vid Stellenbosch stadskontor, som kunde lite svenska pga. nordiska släktband. De Wet gav Wikar två bössor och en häst och kanske någon form av rekommendationsbrev.

Wikar blev hemlärare bland boerna i Sneeuwbergen och Bruijntjes Hoogte (de Bruin) för en lön på 14

Wikars karta 1779 gjord av Olof de Wet med hjälp av Klaas Barend Baster. (Källa: Mossop 1935).

gilden per månad samt mat och husrum, alltså en lite bättre inkomst än som soldat åt VOC. Dessutom kan man anta att hans medicinska kunskaper var på en förhållandevis hög nivå och att han blev anlitad som husdoktor.

Dagboken

Under sin tid som hemlärare blev Wikar bekant med bröderna Klaas och Piet Baster, söner till en boer i Kamiesbergen – Johan van der Westhuiszen och en afrikansk kvinna. Bröderna hade varit guider åt Henrik Hop på dennes expedition in i Transgariep (dagens Namibia) 1761–1762. Klaas blev Wikars ”Oeplijghtbroeder” – upplysningsbroder, som berättade för honom om trakterna längs Gariiepfloeden.

Wikar fick höra om Linnés lärjunges, Anders Sparmans botaniska resa i östra Kaplandet och red tillsammans med Klaas till Sparmans läger vid Slangrevier (nuvarande Riversunderend). Han hoppades på jobb av Sparrman som var på väg österut, dvs. längre bort från Kapstaden. Vid det laget hade Wikar redan kommit ordentligt igång med att röka dagga (hasch). Sparrman var inte imponerad och skickade bort Wikar och Klaas, som red vidare till Kamiesberg. Klaas’ far, van der Westhuiszen hade säkerligen användning för sonen som var en ovanligt bra skytt och ryttare

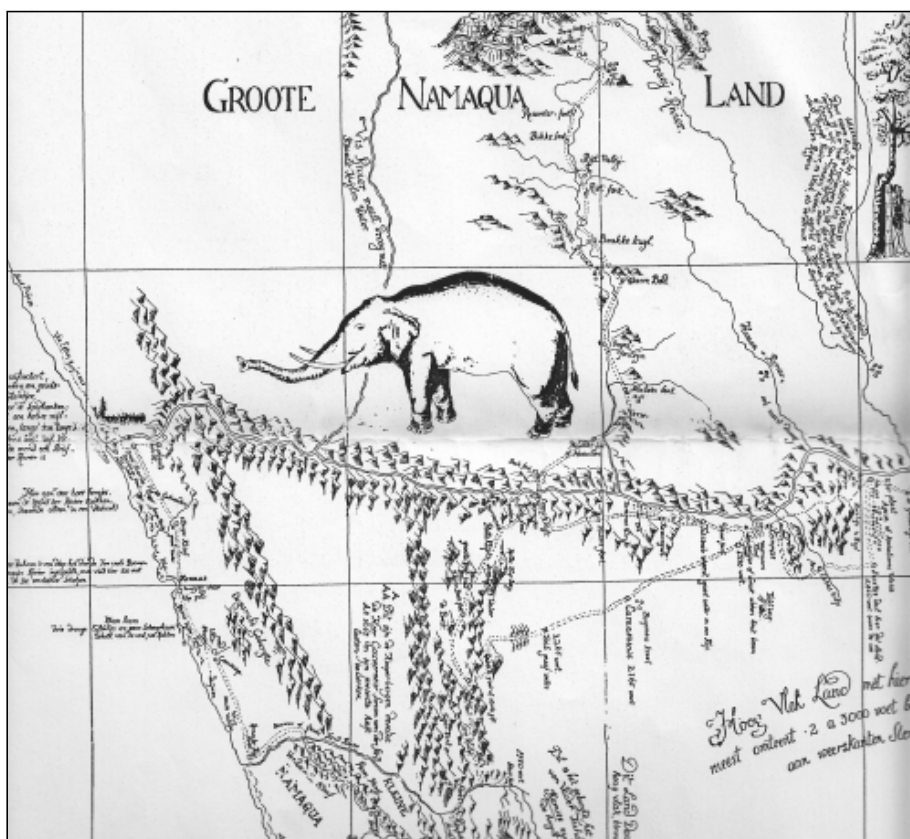
Vi kan anta att Wikar längtade tillbaka till Kapstaden; han höll kontakt med Olof de Wet. Tillsammans började de smida en plan för att få Wikar benådad – han hade nämligen den 4.1.1776 i sin frånvaro dömts till landsförvisning för desertering. I planen ingick att sammanställa en dagbok om Wikars förmenta resor längs Gariiepfloeden. Wikar hade aldrig kommit längre norrut än Kamiesbergen, som ligger ca halvvägs mellan Kapstaden och floden. Han baserade sin redogörelse på det han hört av framför allt Klaas Baster och säkert också på det vad man visste inom familjen Bergh. De antropologiska beskrivningarna kom från Wikars kontakter med ”Tswanas” och ”Damaras” på farmen i Kamiesbergen, och tidigare i Sneeuwbergen där Wikar hade träffat Klaas.

Det blev de Wets uppgift att skriva ner alltihop, eftersom Wikars kunskaper i holländska inte

räckte till. Wikar hoppades (förgäves) med dagboken också utverka stöd av den inflytelserika ”hemrad” Henrik Cloete, dåvarande ägare av den berömda vinfarmen Constantia.

Dagboken finns i två versioner: Die Relaas, som senare utgivits flera gånger, och Die Berigt, en lite längre version, som bara finns i ett exemplar på ett museum i Pretoria. Die Relaas, liksom den bifogade kartan är helt i de Wets handstil. Dagboken innehåller imponerande etnologiska och naturvetenskapliga observationer, men de är bara till en del gjorda av Wikar, resten kommer från andra källor. Han har t.ex. beskrivit seden att ta bort en testikel för att göra en man till en bättre löpare, men det har han troligen fått från P. Kolbs anteckningar från 1715. Om man studerar Wikars karta i anslutning till dagboken finner man att minst tre etablerade farmer fanns längs floden på Wikars tid. Ägarna hette Jacob Bierman, Johan van der Haaver (idag van der Heefer) och Albert Mayburgh. Dessutom blev Gariepfloden kartlagd av Henrik Hop redan 1761, så Wikar och de Wet hade den att gå efter.

Gariepfloden var emellertid känd långt tidigare. Åren 1682–83 hade en expedition under ledning av fänrik Olof M. Berg (f. 1643 i Göteborg) företagits till trakten av Okiep. År 1686 försökte själva guvernören Simon van der Stel få igång gruvdrift vid där. Därefter hade följt många år av expeditioner till ”den stora floden” bl.a. för att köpa boskap av ”Damaras” (betalningsmedel var huvudsakligen glaspärlor). Expeditionerna är väldokumenterade pga. att deltagarna måste ha tillstånd från Land-drosten (magistraten) i Stellenbosch. T.ex. år 1702 gjorde 45 boer resan. År 1703 utskrevs 30 tillstånd och 1704 utskrevs 40. Resorna tycks ha varit lönande, för år 1705 reste land-drosten Starrenburg själv. Han tog med sig bl.a. en trädgårdsmästare med tanke på de fruktbara stränderna längs floden. Idag producerar stränderna längs Oranje-floden stora skördar av vin, frukt och grönsaker.

Henrik Hops karta 1761. (Källa: Forbes 1965.)

Åter till Kapstaden

Den 1 april 1779 skrev Wikar ett ”bönebrev” (Smeekbrief) till guvernör van Plettenberg i Kapstaden och lyckades utverka tillstånd att återvända. Under sin återresa till Kapstaden träffade Wikar översten Robert Jacob Gordon (1743–1795) den 26 juli 1779 vid Ellenboogfontein (Armbågskällan, lite norr om nuvarande Garies i Kap-provinsen). Överste Gordon var befälhavare på garnisonen i ”Kastelet” i Kapstaden och följaktligen Wikars direkta förman. Gordon var på en expedition till Gariepfloden – som han på denna resa omdöpte till Oranje-floden för att hedra sin högsta förman, prinsen av Oranje. Expeditionens huvuduppgift var att undersöka kopparfyndigheterna runt Okiep, som varit föremål för intresse nästan ett sekel tidigare. Överste Gordon var imponerad av vad Wikar hade att berätta och visa och ville ha honom med som guide, men denne ville absolut tillbaka till civilisationen. Han måste ha förlitat sig på guvernörens brev, eftersom han kunde gå emot sin förmans – Gordons–

vilja. Gordon nämner f.ö. att Wikar hade med sig ett skinn från en giraffko och en märklig kniv tillverkad av ”Tswanas” som gåvor åt guvernören.

Wikar anlände till Kapstaden den 18 september 1779 och Olof de Wet fick till stånd en ny rättegång 25.9.1779. Nämndeman Olof Bergh III (de Wets morbror) tog Wikars parti med förklaringen ”att det inte handlade om desertering, eftersom Wikar aldrig varit utanför VOC:s område”. Wikar frikändes och blev återanställd av VOC, men nu bara som soldat i ledet i löjtnant Bimlers kompani. I ”muster rolls” återfinns han under sitt riktiga namn, men 1781 dyker han upp som ”Burgher” i Stellenbosch vid namn Wickardt, född i Amsterdam. Troligen hade de Wet ett finger med i spelet. Wikar kunde dock inte hållas sig som etablerad Burgher, utan lockelsen till haschpian blev för stark och han fortsatte sina vandringar.

Referenser:

Arkiv

Algemeen Rijksarchief, s’Gravenhage – de Archieven van de Vereenigde Oostindische Compagnie 1602-1795.

Cape Archives, Roeland Street, Cape Town.

Forbes, Vernon S. Privat arkiv.

Familjen Wikar släktutredning. Greger Granviks arkiv.

Stellenbosch Municipal Archives.

Universiteit Stellenbosch, Gericke Biblioteek.

Vasa Landsarkiv. Gamlakarleby och Terjärv kyrkböcker. Johan Jacob Wikars kartor från storskiftet med kommentarer.

Tryckta källor

Bladh, P. J., Hornstedt, C. F. (1888): Resanteckningar. Skrifter utgifna af Svenska Litteratursällskapet i Finland. X. Helsingfors.

Briefwisseling van Hendrik Swellengrebel Jr. oor Kaapse sake, 1778-1792 uitgegee met inleiding en aantekeninge deur G.J. Schutte; met ’n opsomming in Engels deur A.J. Böeseken, bygestaan deur H.M. Robertson. Van Riebeeck Society 1982, No 13(II).

Forbes, Vernon S: (1965) Pioneer travelers of South Africa: a geographical commentary upon routes, records, observations and opinions of travellers at the Cape, 1750-1800. Cape Town, A. A. Balkema.

Klinge, Matti (1989): Professorer. 35 professorer under lika många årtionden vid Kungliga akademien i Åbo, senare kejserliga Alexanders-universitetet, numera Helsingfors universitet. Söderströms.

Kolb, Peter (1719): Caput Bonae Spei Hodiernum/ ”Das ist: Vollständige Beschreibung des Vorgebürges der Guten Hoffnung. Worinnen in dreyen Theilen abgehandelt wird wie es heut zu Tage nach seiner Situation und Eigenschaft aussiehet; ingleichen was ein Natur-Forscher in den dreyen Reichen der Natur daselbst findet und antrifft: Wie nicht weniger, was die eigenen Einwohner die Hottentotten vor seltsame Sitten und Gebräuche haben und endlich alles, was die Europäischen daselbst gestifteten Colonien anbetriefft.(...) mit angefügter genugsamer Nachricht, wie es aug des auctoris hinein- und heraus- Reise zugegangen ... mit nöthigen Kupfern gezieret, und einem doppelten Register versehen / von M. Peter Kolben, Rectore zu Neustadt an der Aysch bey Peter Conrad Monath”; Nürnberg, 1719. Även Under Hottentotten; 1705–1713. Die Aufzeichnungen von Peter Kolb. Herausgegeben von Werner Jopp; Horst Erdmann Verlag Tübingen und Basel; 1979

Mentzel, O. F. (1785): A Complete and Authentic Geographical and Topographical Description of the famous and remarkable African CAPE of Good Hope. Christian Friedrich Günther, Glogau.

Mossop E. E. (1935): The Journal of Hendrik Jacob Wikar (1779). The Van Riebeeck Society. Cape Town.

Sparrman, Anders (1785): Travels in the Cape 1772-1776. A Voyage to the Cape of Good Hope towards the Antarctic Polar Circle Round the World and to the Country of the Hottentots and the Caffres. Volumes I and II. Printed for G.G.J. and J. Robinson, Pater Noster Row.

Winquist A. H. (1978), Scandinavians and South Africa. Cape Town, Balkema.

Åbo Akademis studentmatrikel af Vilh. Lagus, första afdelningen 1640-1740, Helsingfors 1891.

Contemporary Labour Migration National and International Perspectives Galway, Ireland, 12.–13.5.2010

International Conference on Contemporary Labour Migration: National and International Perspectives was held in National University of Ireland, Galway, Ireland 12.–13.5.2010. The organizers were the School of Geography and Archaeology, National University of Ireland (NUI), Galway, under the auspices of the Population Geography Research Group of Royal Geographical Society with the Institute of British Geographers and the International Geographical Union, Commission of Population Geography. There were around 30 participants mostly from Ireland and Britain but also for example from the USA and Latvia.

Professor Adrian J. Bailey, University of Leeds and Hong Kong Baptist University, in his Guest Plenary Lecture “Recession, Labour Migration, and Europe’s Transnational Turn” told that during on-going global recession the experience of recent (post 2004) A8 migrants in Britain and Ireland has been that as many as 40 percent have returned to Poland and other Accession country origins. He was discussing also about transnational familyhood as a strategy of belonging. Much attention is drawn to how the transnationalization of society – the intensification of economic, cultural, and political connections and networks over national borders and spaces – has changed the ways migrants connect with society. One tranche of this research stresses the relational character of cross-border interactions and the emergency of hybrid subjectivities and multiple identities.

Dr. Mary Cawley, NUI, Galway, was analysing in her presentation “Migration to Small Towns and Rural Areas: Polish and Lithuanian In-migrants in Ireland” also EU₁₀ citizens in Ireland in 2006. As EU₁₀ countries she was meaning new member states in 2004: Czech Republic, Estonia, Hungary,

Latvia, Lithuania, Poland, Slovakia, Slovenia, Malta and Cyprus. The total number of this group was 120 534 persons and its share has been a quarter of all non-Irish nationals. They have been younger than the Irish population and also well-educated. Over 80 percent participated in the workforce and 80 percent lived in rented accommodation. Almost one fifth of EU₁₀ citizens were working in manufacturing industry compared to over 12 percent of Irish total in 2006. Also nearly one fifth of EU₁₀ citizens were working in construction compared to 11 percent for Irish total.

One of the main organizers in the Conference was National University of Ireland (NUI), Galway, and Dr. Mary Cawley (right in the picture), Dr. Valerie Ledwith (left) and Dr. Marie Mahon (second left) were representatives from NUI. Prof. Allan Findlay (second right), University of Dundee and Chair of the International Geographical Union, Commission of Population Geography, and Dr. Elli Heikkilä (in the middle), Institute of Migration and member of the steering group of the Commission, were representatives of the Commission which was also one of the organizers.

Employment in hotels and restaurants was 15 percent for EU₁₀ citizens and only 4 percent for Irish total.

Professor Zaiga Krisjane and researcher Elina Apsite, University of Latvia, had a paper on “Latvian Migration Waves to the United Kingdom and Ireland” from the emigrant sending country’s point of view. Nowadays for example from rural and peripheral areas people are moving abroad while earlier they moved to Latvian cities. During recent recession people don’t find work from Latvia and they are ready to move away and they stay with their friends and relatives who are already living abroad. Unemployment rate has been almost 20 percent in Latvia in 2009. Nowadays the emigrants from Latvia are young people and mainly men. They are also qualified with secondary education at least. Most important motivation is searching for better wages and the emigration is directed very often to the United Kingdom and Ireland. One phenomenon is also split families in which one person is working

abroad and the rest of the family is living in Latvia. Remittances are sent home.

Dr. Maura Farrell, Dr. Marie Mahon and Dr. John McDonagh, NUI, Galway, presented a paper on “Opportunities and Challenges Facing Return Migrants in Rural Areas: an Exploratory Study”. The study was about international migrants returning Ireland and many of them always intended to return. They were thinking the education and children to grow up in Ireland. While returning to rural areas males have been often self-employed. They have brought innovations to rural areas through accumulation of cultural capital. Recession has its effects and people have been very worried about the situation. Some seriously think of moving abroad again.

From the conference, see more information: <http://www.conference.ie/Conferences/index.asp?Conference=90>

Elli Heikkilä

FinnForum IX konferenssi ”Finland and the World: Past, Present and Future” Thunder Bay, Kanada, 26.–27.5.2010

Thunder Bay Kanadassa oli mitä mainion kokoontumispaikka suomalaisesta siirtolaisuudesta kiinnostuneille tutkijoille ja muille asianharrastajille: kaupungin reilusta 100 000 asukkaasta joka kymmenes omaa suomalaiset juuret. Suomalaisuus näkyy edelleen voimakkaana Thunder Bayssa, sillä suomalainen työväentalo – nykyisin Finlandia Club – torneineen seisoo uljaasti paraatipaikalla kantakaupungissa. Haalin alakerrassa on legendaarinen Hoito-ravintola, jonka ruokalista on kotimaisempi kuin minkään kotosuomalaisen syömäpaikan.

Lakeheadin yliopiston professori Ron Harpelle esikuntineen oli tehnyt vaativan työn konferenssia järjestäessään. Suurena apuna heillä oli tietysti suomalaisyhteisö. Esimerkiksi tilaisuuden pääjuhla järjestettiin klubilla, ja sen erittäin onnistuneista järjestelyistä vastasi klubin henkilökunta.

FinnForumien ohjelma oli monipuolinen. Erityisen iloinen olen siitä, että uudet tutkijat ja uudet suomalaisten kohdealueet olivat hyvin edustettuina. Itse pidän toimivana ratkaisuna sitä, että esiintymisissä ei pidetä kiinni tiukan tieteellisistä kriteereistä. Nyt oli mahdollisuus kuulla monia mielenkiintoisia ja ajatuksia herättäviä esitelmiä ilman sen suurempaa tieteellistä lisäviritystä. Esimerkiksi suomalaisten perhehistorioiden esittely Amerikkaan muuton kontekstissa oli valaisevaa ja todella ajatuksia herättävää. Samoin Pohjois-Norjaan tai Ruotsiin muuttaneiden kielikysymysten tarkastelu toi paljon uutta tietoa.

Itse pidin esitelmän aiheesta “*Factors Affecting Population Size in Finland – the Role of Immigration and Population Studies*”. Tiivistäen päätulokseni oli seuraava: vuoteen 2040 mennessä Suomen väkiluku kasvaneen noin 700 000 hengellä. Tästä luonnollisen

väestönkasvun osuus on kolmannes ja maahanmuuton kaksi kolmannesta.

Turkulaiseen tiimiin kuului myös professori Auvo Kostiainen. Hän piti mielenkiintoisen esitelmän amerikansuomalaisista siirtolaisista, joilta on evätty oleskelulupa Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Kovia kohtaloita oli moni maanmiehemme kokenut, vaikka heillä oli ollut takataskussaan pysyvä oleskelulupa.

Järjestäjät olivat ottaneet huomioon senkin, että konferenssi ei ole vain pelkkää luentosalissa oleskelua. Osallistujille tarjoutui erinomainen mahdollisuus kiertoajeluun, jossa vierailtiin lähiympäristön suomalaisalueilla. Tuttua eriytymistä oli tapahtunut täälläkin: joissakin kylissä asui kirkkokansaa, toisaalla työväenhenkisempää. Kiistojakin oli käyty, tässä suhteessa Outi-Kristiina Hännikäisen kirjassaan tekemät

havainnot ovat yleispäteviä (katso kirjan esittely tämän lehden sivuilta 42–43).

FinnForum täytti jälleen paikkansa. Solmimme paljon uusia suhteita ja lämmittelimme vanhoja. Seuraavasta pitopaikasta ei tehty vielä päätöstä. Yhden esityksen mukaan seuraavan kerran kokoontuisimme Petroskoissa. Matkat ainakin tulisivat meille suomalaisille lyhemmiksi. Samoin olisi mainio tilaisuus tutustua itäisen rajamme takaiseen väestöön ja sen nykyelämään. Onko petroskoilaisilla intoa ja varaa järjestelyihin, se jäi tässä vaiheessa selvittämättä. On kuitenkin erittäin tärkeää pitää kiinni FinnForum –perinteestä. Kokoontumisten tuoma anti suomalaisen diasporan selvittämisessä on erittäin merkityksellinen.

Ismo Söderling

Löysin paikallisesta antikvariaatista n. 100 valokuvaa. Kuvat esittivät haalin teatterissa pidettyjä näytelmiä 1950- ja 1960-luvuilta. Yksi kuvista liittyi vuonna 1961 esitettyyn näytelmään ”Tukkijoella”. Tärkeässä roolissa oli tuolloin 16-vuotias Ulla Jämsä (nykyisin Ahokas). Konferenssin myyntitiskillä kysyin eräältä rouvalta, tuntisiko hän kuvissa olevia henkilöitä. Hän katsoi päällimmäistä kuvaa, ja ilmoitti henkilön olevan erittäin tuttu. Viereisessä kuvassa Ulla Ahokas pitää omaa kuvaansa. Kuva: Ismo Söderling.

Finn Grand Fest 2010

Sault Ste. Marie, Kanada, 28.7.–1.8.2010

Yhdysvaltain ja Kanadan suomalaisten joka 5. vuosi pidettävä yhteinen Finn Grand Fest -festivaali – järjestyksessään kolmas – pidettiin tällä kertaa Sault Ste. Mariessa Kanadan puolella (28.7–1.8.). Väli vuosina kummallakin on oma juhlaansa.

Siirtolaisuusinstituutin edustajana tapahtumaan osallistui tietopalvelupäällikkö Jouni Korkiasaari. Kahden luennon lisäksi hänen tehtävänä oli mainostaa vuoden 2011 ulkosuomalaisjuhlaa Turussa sekä esitellä instituutin toimintaa ja tarjota kävijöille siirtolaisrekisteripalvelua. Tätä varten instituutilla oli oma esittelypöytä tapahtuman keskuspaikalla Torilla. Pöydän ympärille riitti väkeä tungokseen asti ja luennoille tulijoita oli enemmän kuin saliin mahtui. Luentoihin liittyvät Powerpoint-esitykset ovat katsottavissa instituutin www-sivustolla, www.siirtolaisuusinstituutti.fi/vex (”In the footsteps of Finnish Emigrants” ja ”Finnish North Americans in the Past and Today”).

Festivaalin ohjelmisto noudatti aiemmista juhlista tuttua linjaa, johon kuului runsaasti luentoja ja suomalaiskansallisesti painottunutta viihdettä kuten tanssia,

musiikkia, elokuvia, teatteria ja urheilua sekä taide- ja käsityönäyttelyitä.

Festivaalin jälkeen Jouni Korkiasaaren matka jatkui yksityisluonteisena ulottuen seitsemään Yhdysvaltain osavaltioon ja kolmeen Kanadan provinssiin. Pääosin vuokra-autolla tehdyltä liki 6 700 kilometrin pituiselta ja kaksi viikkoa kestäneeltä kiertomatkalta kertyi runsaasti Pohjois-Amerikan suomalaisia koskevia valokuvia ja muuta aineistoa instituutin arkistoon. Suomalaisuuteen liittyviä kohteita matkalla olivat Hancock, Toivola, Tapiola ja Hanka Homestead Ylä-Michiganissa, Oulu ja Little Finland Wisconsinissa, Ahola Cemetery ja Finn Hall Pohjois-Dakotan Wingissä, New Finland ja Sukanen-museo Saskatchewanissa (ks. www.sukanenmuseum.ca), Helsinki Bar Buttessa ja Kaleva Park Red Lodgessa Montanas- sa sekä Frederick ja Savo Etelä-Dakotassa. Vastaanotto oli kaikkialla hyvin ystävällistä ja muutamassa paikassa järjestyi yösjakin yksityismajoituksessa.

Jouni Korkiasaari

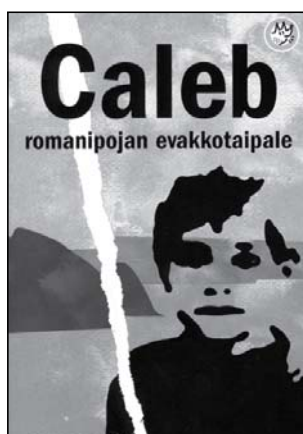

Siirtolaisuusinstituutin esittelypöytä Finn Grand Fest -torilla veti puoleensa paljon kävijöitä. Kuva: Jouni Korkiasaari.

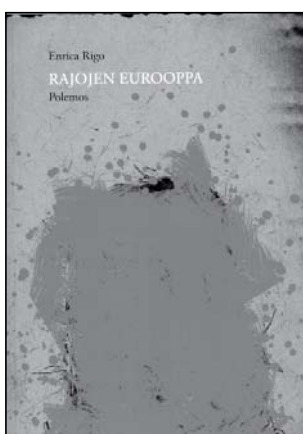
Kirja-arvosteluja

Brusila, Pirkko (toim.), Seksuaalisuus eri kulttuureissa. Helsinki: Duodecim 2008. 222 s. ISBN 978-951-656-215-8.

Lind, Armas, Caleb – romanipojan evakkotaipale. Helsinki: Like & Suomen Rauhanpuolustajat 2010. 164 s. ISBN 978-952-010-454-2.

Rigo, Enrica, Rajojen Eurooppa. Helsinki: Like 2009. 245 s. ISBN 978-952-010-302-6.

Suomalainen lääkäriseura Duodecim on vuonna 2008 julkaissut teoksen *Seksuaalisuus eri kulttuureissa*. Kirja kertoo Suomessa elävien kulttuurien ja uskontojen edustajien intimitettiin, seksuaalisuuteen ja yksityisyyteen liittyvistä asenteista, sopivaisuussäädöksistä, kielloista ja tabuista. Kirja on erityisesti suun-

nattu lääkäreille ja hoitohenkilökunnalle, koska he työssään usein kohtaavat näihin asioihin liittyviä käsitteitä ja tapoja. Esitellyksi tulevat Suomen luterilaisien, kotimaisten herätysliikkeiden ja vapaiden suuntien, katolilaisten, Jehovan todistajien, ortodoksien, islamilaisten, juutalaisten, romanien ja hindujen näkemykset.

Perusajatus on erinomainen: kertoa intimiteettiin liittyvistä, yleensä uskonnon, ohjailemista ilmiöistä. Kun esipuheessa kirjan tarpeellisuutta motivoidaan Suomen monikulttuuristumisella ja maahanmuutolla, herättää kirjan rakenne kuitenkin hämmennystä. Luterilainen ja ortodoksinen valtionkirkkomme eivät ole erityisesti maahanmuuttajien mukanaan tuomia kirkkokuntia. Tietääkseni ne eivät myöskään sano kirjan aihepiirin asioista mitään sellaista, joka ei jo olisi yleisesti tiedossa tai jolla olisi vaikutusta esimerkiksi potilaan hoitamiseen – eikä tämä ennako-oletukseni muuttunut tekstin luettuani. Myös katolisen kirkon kannat – esimerkiksi ehkäisy- ja aborttikielteisyys – lienevät suurelle yleisölle selviä. Herätysliikkeiden ja vapaiden suuntien esitellyt ajatukset keskittyvät lähinnä Tosi Rakkaus Odottaa -liikkeeseen eli esiaviollisesta seksistä kieltäytymiseen ja homoseksuaalisuuden vastustukseen. Kaikkiaan nämä meille tutut uskonnot vievät miltei kolmasosan kirjan tekstistä.

Lisää ihmettelyä herättää muiden kristillis pohjaisten suuntien valinta. Jehovan todistajien ajatuksia esitellään, mutta miksi ei esimerkiksi adventistien tai mormonien? Onko kyseessä kenties ryhmän koko: jehovia on noin 18 000, mutta adventisteja vain noin 4 000 ja mormoneja noin 3 000 (vuonna 2007). Jos kyse on ryhmän koosta, on mainittava, että kristinopille melko läheisen juutalaisen opin kannattajien tilastoitunut lukumäärä maassamme on noin 1 200 henkeä. Ihmettelyä voisi jatkaa kysymällä, että jos maassamme suhteellisen pieni hindulaisuus esitellään, niin miksi buddhalaisuus ei ole päässyt kirjaan mukaan? Nyt kirjan valinnat näyttävät sekavilta ja mielivaltaisilta, varsinkin kun valinnan perusteita ei kerrota.

Vieraiden kulttuurien ymmärtämisen kannalta kirjan parasta antia ovat islamin ja hindulaisuuden sekä romanikulttuurin esittelyt. Monikulttuurisuuden kannalta ne ovat sikäli tärkeitä, että islam lienee tällä hetkellä maamme nopeimmin kasvava ”vieras” us-

kontokunta. Romanit puolestaan ovat maamme vanha vähemmistö, jonka tapakulttuurista ei käsitykseni mukaan ole kovinkaan laajasti otettu huomioon esimerkiksi sairaanhoidossamme. Näiden ryhmien kohdalla kirja täyttää erinomaisesti tehtävänsä.

Armas Lindin muistelma- ja romaniopinan *evakkotaipale* on merkityksellinen teos. Se kertoo kolminkertaisesti ”toisen” ja heikossa asemassa olevan ihmisen tarinaa. Ensinnäkin Caleb on sortavalalainen evakko: kotiseutunsa menettänyt itäsuomalainen Länsi-Suomessa, jossa ortodoksievakot voitiin kepeästi leimata ”ryssiksi”. Toiseksi Caleb on lastenkotilapsi: Hänen isänsä oli jättänyt Calebin äidin yksin lasten kanssa ja nuori yksinhuoltaja puolestaan jätti poikansa kasvatiksi sijaisperheeseen, josta sukulaismies kävi Calebin hakemassa ja jonka huomasta poika lopulta ajautui Sortavalan kaduille ”katulapseksi” ja sitä tietä lastenkotiin. Lisäksi Calebia kirjan mukaan pidettiin myös kristillisen avioliiton ulkopuolella syntyneenä eli ”huorikakarana”. Näin siksi, että romanien omalla avioliittokäytännöllä ei ollut lain voimaa. Kolmanneksi Caleb on romani eli kuului jo lähtökohtaisesti ylenkatsottuun ihmisryhmään. Tällä taustalla Calebin taival lastenkohteissa ja huutulaispoikana ei ollut helppo.

Calebin tarina valottaa myös etnisen ryhmän kokemaa huonoa kohtelua ja erityisen ”mustalaisongelman” syntyä sotien jälkeisessä Suomessa. Aina talvisotaan saakka Suomen romanien vahvin asuinalue oli Viipurin lääni, jossa Sortavalan kaupunki ympäristöineen oli alueen keskeisin tihentymä. Kuten kirjan esipuheen kirjoittanut tohtori Panu Pulma toteaa, oli Venäjän vuoden 1917 vallankumouksen ja Suomen sisällissodan seurauksena tapahtunut Venäjän rajan sulkeutuminen katastrofi alueen romanien elinkeinoille, jotka olivat kytkeytyneet vapaaseen liikkuvuuteen Venäjälle – sivumennen sanottuna tämä katastrofi kohtasi myös Karjalan valkolaisväestöä, jonka luonnolliset kauppa-, liike- ja työsuhteet itään katkesivat.

Toinen katastrofi oli sitten evakkous: vanha ja vakiintunut tuttu taloihin kohdistunut kiertävän työväen elämäntapa lakkasi olemasta talojen lakattua sodan tuloksena olemasta. Evakkous merkitsi vakiintuneiden elinkeinon hankinnan tapojen häviämistä. Lisäksi se merkitsi myös sitä, että romanit yleensä jäivät evakoille tarjottujen korvausten ulkopuolelle: korvauksen alasta oli vain menetetty omaisuus kuten talot tai maanviljelysmaat. Perin harvoilla romaneilla näitä oli ollut, joten harva sai korvauksiakaan.

Sota ja evakkous johtivat kolmanteen katastrofiin: maaseudulta peräisin olevan romaniväestön pakkautumiseen kaupunkien ja asutuskeskusten liepeille syntyneisiin ”romanislummeihin” (Helsingin Malmille ja Puistolaan, Espoon Mäkkylään, Lappeenrannan, Kuusankosken ja Porin seuduille), joissa elanto piti hankkia uusilla, kaupungissa tarjolla olevilla tavoilla. Yhtäaikainen evakkous ja elinkeinon hallitsematon rakennemuutos loivat osaltaan puitteen sotien jälkeiselle ”mustalaisongelmalle”. Valkolaisten keskuudessa evakkous sekä muu maaseudulle tapahtunut uudelleenasettaminen ja jälleenrakennus sekä sitä seurannut maaseutuelinkeinon kriisi olivat toisiaan seuraavia, eivät yhtäaikaista ilmiötä. Silti ne tuottivat 1960- ja 1970-luvuilla mittavan ”valkolaisongelman”: maaltamuuton (jopa maaltapaon) ja lähiöt sosiaalisine ongelmineen sekä massamuuton Ruotsiin – niin ikään sosiaalisine ongelmineen. Sivumennen sanottuna Ruotsiin muuttaneiden suomalaisten siirtolaisten sopeutumisongelmia ei liene tästä näkökulmasta – maalta tullut väestö yrittää sopeutua kaupunkimaiseen elämäntapaan ja elinkeinoin – riittävästi tutkittu.

Kaikkiaan Calebin tarinasta avautuu perspektiivi niin yhteiskunnan vähäosaisten – kuten lasten – kohteluun yleensä että vähäosaisten evakkoromanin kohtaloon erityisesti.

Enrica Rigo on kirjassaan *Rajojen Eurooppa* ottanut tehtäväkseen tutkia sitä, miten rajapolitiikka Euroopan Unionissa on rakentunut ja toimii sekä mitä se merkitsee. Kirjan kolme keskeistä teemaa ovat kansalaisuuden ja ulkomaalaisuuden eron hämärtyminen, rajojen merkityksen muutos sekä työn ja kansalaisuuden yhteyden murtuminen.

Kansalaisuuden ja ulkomaalaisuuden ero on Euroopan Unionissa hämärtynyt. Karkeistaen Unionin alueella on siis (täysinä) kansalaisia, joukko vähemmän kansalaisia mutta enemmän ulkomaalaisia, joukko enemmän ulkomaalaisia mutta vähemmän kansalaisia sekä (täysinä) ulkomaalaisia, – siis esimerkiksi Unionin kansalaisia, työluvalla oleskelevia, ulkomaalaisia opiskelijoita, kiintiöpakolaisia, turvapaikanhakijoita, ”laittomia siirtolaisia jne. Jokaisella ryhmällä on erilaisia oikeuksia ja velvollisuuksia.

Tätä järjestelmää Rigo vertaa kolonialismiin. Siinä siirtomaaisännän suvereeniteetti lankesi kaikkien imperiumin asukkaiden yli, mutta varsinainen poliittinen kansalaisuus oli varattu vain emämaan asukkaille. Siirtomaassa oleskelevä väestö oli jaettu vähintään

kahteen ryhmään – alkuasukkaiisiin ja siirtomaaisännän omiin kansalaisiin (yleistään eurooppalaisiin) – joita koskivat eri lainsäädännöt, yleensä myös erilainen tapa toteuttaa oikeutta: toisen asioita puitiin oikeudessa toisen asioita voitiin puida esimerkiksi hallinnollisena menettelyinä.

Rigon mukaan rajojen tehtävä ei nykyisessä Euroopan Unionissa ole enää erottaa sisä- ja ulkopuolta toisesta, vaan olla hallinnollisia koneita, jotka tuottavat monijakoisia hierarkioita. Juuri rajojen avulla ihmisessä seulotaan ja sijoitetaan edellä esitettyihin erilaisiin ryhmiin. Rajat eivät enää ole maapohjaan paalutettuja linjoja, vaan yhteiskunnassa liikkuvia ”eroa tuottavia koneita”. Rajat seuraavat liikkuvia ihmismassoja ja suorittavat erottelutehtävänsä siellä, missä ihmisiä sattuvat kohtaamaan. Esimerkkinä kerrotaan Varsovan ulkoilmatorista. Siellä puolalaisten EU-kansalaisten rinnalla kauppa harjoittavat ukrainalaiset, vietnamlaiset sekä Afrikasta ja muilta Aasian sekä Kaukasuksen alueilta tulevat siirtolaiset. Toria ja sen kauppiaita valvoo Puolan rajapoliisi, vaikka tori sijaitsee satojen kilometrien päässä Puolan valtion rajoista.

Unioni on työntänyt rajojaan myös oman alueensa ulkopuolelle. Tämä ilmenee vaikkapa siinä, että jäsenyyttä odottavat maat ovat muuttaneet ulkomaalaisia koskevaa lainsäädäntöään vastaamaan Unionin käytäntöjä jo ennen Unioniin liittymistään: tämä ”harmonisointi” on itse asiassa ollut ehto jäsenyydelle. Esimerkkitapauksina Rigo esittelee Puolan, Romanian ja Bulgarian ulkomaalaislakien ”harmonisointia”. Lisäksi Unionin käytännöt ovat vaikuttaneet sen naapurimaiden lainsäädäntöihin: niissä on vapaaehtoisesti otettu huomioon Unionin käytäntöjä.

Kolmas teema on työn ja kansalaisuuden ykseyden murentuminen. Tätä murentamista edustaa parhaiten ”laiton siirtolainen” eli henkilö, jonka työpanos on suorastaan välttämätön Unionin talouselämälle, mutta jonka läsnäoloa ei virallisesti suvaita. Euroopan Unionin vapaan liikkuvuuden ja työnteon periaate ei ole kaikkia ihmisiä koskeva, vaan koskee täysimääräisesti vain Unionin kansalaisia.

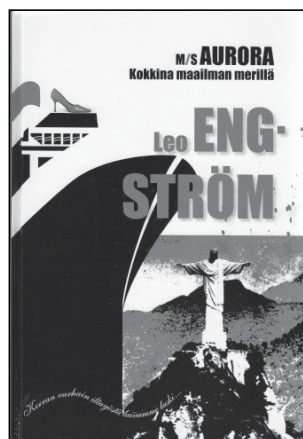
”Laittomien siirtolaisten” oikeudeton asema vaikuttaa myös suoraan niihin olosuhteisiin, joissa he työskentelevät. Karkotettavuuden uhka tekee heistä helppoja riiston kohteita: heidän palkkauksensa, työolosuhteidensa, elintasonsa yms. ei tarvitse noudattaa vallitsevaa normia, vaan ”laittomat siirtolaiset” tyytyvät vähempään. Tyytymättömien ei nimittäin ole mah-

dollisuutta turvautua yhteiskuntaan tai viranomaisiin, sillä sen tuloksena olisi karkotus. Asetelman mahdollistaa se, että ”laiton siirtolainen” ei EU-työläisen tavoin vaihda työpanostaan palkkaan. Hän vaihtaa sen palkkaan ja oikeuteen oleskella Unionin alueella. Kun oleskeluoikeus on ikään kuin palkan välttämätön osa, voi rahapalkka olla normia alempi.

Rigon kirjassa on tavallisen lukijan kannalta pulma, joka on syytä tuoda esiin. Teos on paikoitellen hyvin teoreettinen ja nimenomaan teoreettinen huonolla tavalla. Tällä tarkoitan, että kohtalaisen yksinkertainen asia alkaa tarpeettomasti hämärtyä ylenmääräisen teoreettisen kielenkäytön vuoksi. Hämärtymistä edesauttaa kirjoittamistapa, jossa kappaleet ovat pitkiä ja mutkikkaita.

Koska kirja on käännetty kielestä, jota en osaa, en pysty arvioimaan, mikä osuus kirjan suomentajilla on teoreettisen tekstin vaikeaselkoisuuteen. Epäilen kuitenkin, että tekstistä olisi saanut jouhevampaa ja ymmärrettävämpää, jos kääntäjät olisivat tiukemmin suomentaneet itse tekstin ajatusta sen sijaan, että ovat ilmeisen kirjaimellisesti kääntäneet lauseita. Kääntäjän työn päämääränä pitäisi olla sekä mahdollisimman oikein tulkittu sisältö että myös mahdollisimman sujuva ja ymmärrettävä ilmaisu.

Markku Mattila

Engström, Leo, m/s Aurora; Kokkina maailman merillä. Annexus Oy, Porvoo 2010. 548 s. ISBN 978-952-67359-1-7.

Merimies on eri mies, ja usein siirtolaisuuden pioneeri ja edelläkulkija. Jo vuosisatoja purjelaivoista karanneet, tai ulosmaksun ottaneet merimiehet jäivät kaukaisten maiden satamiin tai purjehtivat uuden kotimaansa rannikkovesillä. Merimiehellä ja siirtolaisella lienee samanlainen geeniperintö: halu nähdä ja kokea uusia seikkailuja.

Monilla merimiehillä ja siirtolaisilla on ollut tapana pitää päiväkirjaa kokemuksistaan. Vain harva näistä päätyy julkaistuksi kirjaksi ja pysyväksi dokumentiksi jälkimaailmalle. Siksi on tervehdittävä ilolla ja onnittelulla Australian Wollongongissa asuvaa Leo Engströmiä, jonka ensimmäinen merimatka Helsingistä Rio de Janeiroon v. 1961 on nyt kirjan muodossa.

Romaanin päähenkilö Allan Hellman on kotoisin Tampereelta ja pääsee kolmanneksi kokiksi Etelä-Amerikan linjalla seilaavaan vanhaan valtameriläiseen Auroraan. Työ alkaa kanojen höyhentämisellä ja perunoiden kuorimisella ja etenee vaativampiin kokin tehtäviin. Laivan miehistö muodostaa mielenkiintoisen sosiaalisen yhteisön, jonka huipulla on kapteeni ja alimpana kokkien apulainen ja messikalle. Kun jälkimmäisenä on Marilyn Monroen –lempinimeä kantava seksipakkaus, elämä ja erotiikka nivoutuvat yhteen. Matkan aikana osansa siitä saa myös Allu, miehuutensa kynnyksellä oleva kolmas kokki.

Lähdettyään Helsingistä tammikuussa 1961, Auroraalla on lastinaan sanomalehtipaperia ja massapapereita Etelä-Amerikkaan. Laiva höyryää Kielin kanavan kautta Pohjanmerelle. Biskajanlahdella koettiin ensimmäinen myrsky, ja matka jatkui Kanarian saarille. Ja sitten alkoi Etelä-Atlantin ylitys kohokohtana päiväntasaajan kunniaksi järjestetty Neptunus-juhla, jossa ensi kerran eteläiselle pallonpuoliskolle saapuvat käsitellään tervalla ja höyhenillä.

Kun laiva vihdoinkin saapui iltayöstä Rio de Janeiroon satamaan, laitureissa ei ollut tilaa, vaan laiva joutui jäämään yöksi ankkuriin. Mutta yöllä Rion ensimmäiset ilolinnut "lensivät" jo moottoriveneillä lausumaan kaukaiset tulijat tervetulleiksi kaupunkiin. Viikon kuluttua joukko hiljaisia merimiehiä, laivan sähköttäjän johdolla, suuntasi kulkunsa lääkärin vastaanotolle Santoksen satamassa, kun kahvia lastattiin Suomeen tuotavaksi. Loppumatkalla laiva kävi vielä Buenos Airesissa, hyvien tuulten satamassa.

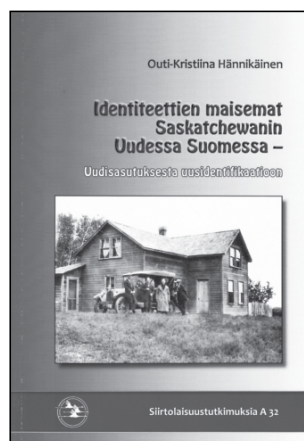
Kirjan pääjuoni on tamperelaisen nuorukaisen ensimmäinen merimatka ja varttuminen mieheksi matkan aikana. Kirjassa on myös mielenkiintoisia sivujuonia, kuten yhden laivan kokin aikaisemmalla matkalla Buenos Airesissa leimahtama love story argentiinalaisen kaunottaren Margaritan kanssa. Laivasta karkaaminen on ikivanha siirtolaisuuden muoto, ja vielä 1960-luvulla saattoi suomalainen merimies karata laivasta rakastamansa naisen takia – tai muista syistä – ja aloittaa uuden elämän vieraalla mantereella. Kirjoitta-

ja osoittaa hyvää latinalaisen Amerikan kulttuurin ja maanosan ihmisten mentaliteetin tuntemusta.

Massiivisen 548 sivuisen kirjan luettavuus olisi ehkä parantunut, jos tekstiä olisi tiivistetty. Mutta kyllähän nuoren miehen ensimmäisellä merimatalla Helsingistä Rio de Janeiroon ja Buenos Airesiin riittää tarinaa, ja kun se on hyvin kerrottu, lukijalla ei ole valittamista. Myös kirjan ulkoasu ja graafinen suunnittelu ovat hyviä.

Onnittelen Australian Wollongongissa eläkepäiviään viettävää Leo Engströmiä mielenkiintoisesta kirjasta. Sanotaan, että kirjailija on vasta sitten, kun on julkaissut kaksi teosta. Kokkina maailman merillä -teoksen jatkoksi sopisi hyvin kirja Kokkina maailman mantereilla. Toivon, että Leo Engströmin esikoisteos saa ansaitsemansa huomiota sekä Australiassa että Suomessa. Toki toivon kirjalle menestystä muuallakin missä vain suomea luetaan.

Olavi Koivukangas

Hännikäinen, Outi-Kristiina, Identiteettien maisemat Saskatchewanin Uudessa Suomessa – Uudisasutuksesta uudentulijalle. Väitöskirja. Siirtolaisuusinstituutin Siirtolaisuustutkimuksia A 32, Turku 2010. 245 s. ISBN 978-951-9266-99-2, ISSN 0356-9659.

Outi-Kristiina Hännikäisen maantieteen alaan kuuluva väitöskirja on merkittävä, koska meillä on kasvava tietotarve liittyen Kanadaan suuntautuneeseen muuttoliikkeeseen. Esimerkiksi suuren naapurinsa USA:n suomalaisten elämästä on huomattavan paljon tutkittua tietoa. Tämä johtuu tietysti siitä, että Yhdysvaltoihin lähdettiin suurin joukoin jo 1800-luvun lopulla, joten ajallisesti se on vanhempaa siirtolaisuutta. Näin USA:n puolelle on ehtinyt jo kasvaa tutkijasukupolvi, joka on kirjannut ja edelleen kirjaa sikäläisten suomalaisten elämänmenoa. Kanadaanhan oli vilkasta muuttamista vielä 1950- ja 1960-luvuilla, joten sinne muuttaneissa on vielä huomattavassa määrin ensimmäisen polven siirtolaisia.

Toki Kanadaan on muutettu aikaisemminkin, onhan Hännikäisenkin tutkiman Uuden Suomen juuret 1800-luvun suuressa muuttoaallossa. Joka tapauksessa Hännikäinen tuo kirjallaan esille asioita ja ilmiöitä, joiden selvittämisen viimeiset hetket ovat käsillä.

Ajallisesti kirjan tarkasteluperspektiivi on siis pitkä: tarkastelu alkaa Uuden Suomen asutuksen alkamisesta vuonna 1888 ja päättyy vuosituhannen vaihteseen. Aikajänne on pitkä, mutta tekijä pystyy mestarillisesti hallitsemaan ajallisen muutoksen ja suhteuttaa tapahtuneet ilmiöt hienosti ajalliseen kokonaisuuteen.

Kirjan materiaali perustuu visuaalisiin havaintoihin, joita täydennetään kirjallisuuteen, kuviin ja haastatteluihin perustuvilla tiedoilla. Tekijä soveltaa laadullista, tulkinnallista lähestymistapaa, joka etenee maisemallisiin havaintoihin ja niiden kautta taustalla vaikuttaviin valtasuhteisiin sekä yhteiskunnallisiin prosesseihin. Tältä osin kirjan viitekehys on haastava, mutta pysyy erinomaisesti tekijän hallinnassa.

Maiseman käsite on tutkimuksessa keskeinen. Tekijä tarkasteli niitä merkkejä ja symboleja, jotka Uuden Suomen maisemassa kertovat asukkaiden suomalaisesta alkuperästä (sekä tekijän että alueen asukkaiden ja vierailijoiden mielestä). Symboliikalla asukkaat ovat tuoneet esiin etnistä alkuperäänsä, vahvistaneet yhteisöllisyyttään ja erottuneet muiden kansallisuuksien sekä yhteisöjen joukosta omaksi kokonaisuudekseen. Siten tutkimuksessa symbolinen maisema koostuu sekä konkreettisten maisemaelementtien että aineettoman maiseman symbolisesta merkityksestä ja arvoista. Käytännössä *ikonografinen* lähestymistapa pyrkii siis paljastamaan arkipäivän maiseman symboliikan ja merkkien kulttuurisia merkityksiä.

Tutkija löysi Uudesta Suomesta viisi erilaista ”maisemaa”, joilla on asukkaiden etniseen alkuperään liittyviä keskeisiä maisemaelementtejä suhteessa aikaan ja Kanadan poliittiseen historiaan:

1. Uudisasutuksen ja institutionalisoitumisen maisema, vuodet 1888–1914
2. Ristiriitaisen suomalaisuuden maisema, noin vuodesta 1919 toiseen maailmansotaan asti
3. Yhteisöllisyyden ja semiassimilaation maisema, toisesta maailmansodasta noin vuoteen 1955
4. Assimilaation ja deinstitutionalisoitumisen maisema, noin vuodesta 1955 vuoteen 1980
5. Uusidentifikaation ja muistamisen maisema, noin vuodesta 1980 alkaen

Käytännössä Hännikäinen siis kartoitti yli 100 vuoden mittaisen periodin yhden suomalaisen asutuksen osalta. Uuden Suomen maisemasta on löydettävissä asukkaiden siihen tietoisesti tuomaa ikonografiaa, jolla he ovat halunneet pönkittää suomalaista identiteettiään ja edistää sen säilymistä. Toisaalta maisema sisältää identiteettipoliittista ikonografiaa, joka on tullut osaksi maisemaa arkipäivän toimien seurauksena, ilman ikonografian tietoista korostamista. Näiden lisäksi alueen identiteettipoliittisessa maisemassa avautui unohtamisen maisema, jolla tekijä tarkoittaa muistin paikkojen ja muistamisen vastakohtaa, joka sisältää yhteisöllisestä kokemusmaailmasta tietoisesti unohdettua historiaa. Asukkaat eivät halunneet muistaa esimerkiksi seurakuntien välisiä ristiriitoja tai mahdollista vasemmistotoimintaa.

Outi–Kristiina Hännikäisen tutkimus on metodisesti ja sisällöllisesti erittäin hallittu kokonaisuus. Kirjaa voi suositella kaikille muuttoliikkeestä ja muuttoliiketutkimuksesta kiinnostuneille. Siirtolaisuudessa historian pyörä pyörii vääjäämättä omaa rataansa: mikä tapahtui aikanaan Uuden Suomen suomalaisille, tapahtuu myös aikanaan tänne Suomeen muuttaneille uussuomalaisille. Historian tuntemus auttaa tulevaisuuden ymmärtämisessä.

Ismo Söderling

Siirtolaisuusmuseon kuulumisia

Suomen Siirtolaisuusmuseon kesä Maailman Raitilla on sujunut suotuisasti. Kävijöitä on ollut runsaasti sekä Hakalan talolla että heinäkuun alussa avatulla Australian keinikämpällä. Kauniille Kalajärven rantatontille rakentuva matkailukohde on saanut suurta huomiota osakseen sekä kotimaisilta kävijöiltä että ulkosuomalaisilta. Hakalan kylätalon käyttö myös koontumistilana on otettu hyvin vastaan.

Siirtolaisjuhlan australialaisvieraita tutulla keinikämpällä. Mukana olleet sokeriruokofarmilla työskennelleet kertoivat raskaasta sokerinleikkaajan työstä. Keinikämpän australiansuomalaiset puuhamiehet muistelivat sopivan parakin etsintää, sen purkamista ja rakennuksen osien sekä kalustuksen lastaamista konttiin pitkää merimatkaa varten. Kuva: Tellervo Lahti

Siirtolaisjuhla Kalajärvellä

Valtakunnallista ja kansainvälistä Siirtolaisjuhlaa vietettiin Kalajärven Maailman Raitilla perjantaina 9.7. Tapahtuma järjestettiin nyt kuudetta kertaa. Yleisöä Aisamäen kesäteatterin katsomoon kerääntyi ennätysmäärä, väkeä oli paikalla lähes 170. Vuosittaisesta kesätapahtumasta on muodostunut mielenkiintoinen ja vapaahenkinen ulkosuomalaisten ja Suomessa asuvien kohtaamispaikka.

Siirtolaisjuhlan teemana oli Australian suomalaisuus. Tapahtuman yhteydessä avattiin juuri valmiiksi rakennettu keinikämpä, sokerinleikkaajien asuntoparaki, joka oli saatu lahjoituksena Australian Queenslandin Inghamista. Rakennus ja sen sisältämät tavarat saapuivat Suomeen ja Seinäjoelle kesällä 2009 muutaman kuukauden merimatkan jälkeen. Mukaan konttiin oli kerätty huomattava määrä keinikämpässä käytettyjä kalusteita, astioita ja muuta irtaimistoa.

Arvokkaan siirtolaisjuhlan puhalsi alkamaan Australian aboriginaalien musiikkiin erikoistunut seinäjokelainen Petri Loues didgeridoollaan. Puheenjohtaja Aaro Harjunpää toivotti vieraat tervetulleiksi kerraten projektin vaiheita. Seinäjoen kaupungin tervehdysten tilaisuuteen toi kaupunginvaltuutettu Minna Julmala. Kesäiseen päivään hyvin sopivaa suvimusiikkia esitti paikallinen kvartetti Ajattomat. Siirtolaisuusinstituut-tisäätiön puheenjohtaja Pertti Paasio kertasi puheenvuorossaan mm. keiniprojektiin osallistumistaan. Juhlan juonsi suomeksi ja englanniksi projektipäällikkö Tellervo Lahti, joka toimi myös tulkkina.

Siirtolaisjuhlaan oli kutsuttu Australiasta huomattavan haasteiseen rakennusprojektiin osallistuneet henkilöt. Paikalla oli arvovaltainen ryhmä, mm. ra-

Keiniparakin lahjoittaja australialainen Barry Smith kertoi puheenvuorossaan olevansa hyvin tyytyväinen rakennuksen tultua pystytetyksi Maailman Raitille Kalajärven kauniille rantatontille kaikkien suomalaisten ja myös ulkosuomalaisten tutustuttavaksi. Taustalla vas. muut Australiasta saapuneet parakkiprojektiin osallistuneet, oik. Barry Smithin takana Siirtolaisuusmuseon edustajat. Kuva: Martti Suominen

Siirtolaisjuhlan yleisöä Aisamäen kesäteatterissa kuuntelemassa Ajattomat Kvartetin suvisäveliä. Kuvassa keskellä Australian aboriginaalien kansallissoitin didgeridoo, jota juhlassa soitti seinäjokelainen muusikko Petri Loues. Kuva: Martti Suominen

kennuksen lahjoittajapariskunta Barry ja Bev Smith Inghamista, hankkeen suojelija suurlähettiläs Glen Lindholm ja rouva Lindholm sekä hankkeen pääpuuhaaja Mikko Hietikko puolisoineen. Suuren työpanoksen rakennuksen etsimisessä ja siirtämisessä on tehnyt Reijo Ray Korte, jolla on omakohtaistakin kokemusta sokeriruokofarmin työstä ja parakissa asumisesta. Hän ja rouva Korte saapuivat myös paikalle Australiasta, samoin niin ikään projektiin ansiokkaasti osallistunut Esko Isokangas puolisoineen. Merkittävä vieras oli myös Inghamin kaupunginvaltuutettu Sherry Kaurila, joka toi kaupunkinsa terveiset tapahtumaan. Turusta paikalla oli Siirtolaisuusmuseon tukisäätiön varapuheenjohtaja Olavi Koivukangas, koko keinikämpä-idean alullepanija. Suruviestikin saapui, juhlaan kutsuttu parakin purkutalkoihin osallistunut William Ville Rätty oli menehtynyt juuri ennen Suomen matkaa. Hänen muistolleen vietettiin hiljainen hetki.

Kovapuurunkoinen ja peltikuorinen parakki on rakennettu vuoden 1925 tienoilla Inghamissa. Rakennus toimi keininleikkaajien asuntona vuoteen 1964 saakka, jolloin tämänkin parakin farmilla siirryttiin koneelliseen sadonkorjuuseen. Lahjoittajien toivomus on, että suomalaiset saavat rakennuksen myötä käsityksen niistä elinoloista, joita soke-
riruokofarmeille työhön menneet suomalaissiirtolaiset kohtasivat Australiassa. Keininleikkaus oli rankkaa työtä nuorille miehille, mutta he selvisivät siitä sisukkaasti.

Australian vieraat majoitettiin Kalajärven järvi-
maiseman edustavimpiin mökkeihin. Seinäjoen kaupunki tarjosi Australian kutsuvieraille sekä meille isännille ja emännille sopivasti sattuneen tangokonsertin Arenassa, samoin oltiin kutsuttuina kaupungin vastaanotolla. Suuret kiitokset Seinäjoen kaupungille tästä huomaavaisuudesta!

Siirtolaisuusmuseon markkinointia maailmalla

Suomen Siirtolaisuusmuseota ja Siirtolaisuusinstituuttia on tänä kesänä markkinoitu vahvasti Australian lisäksi myös erityisesti Pohjois-Amerikassa. Viimeksi heinä-elokuun vaihteessa osallistuimme Siirtolaisuusinstituutin tietopalvelupäällikkö Jouni Korkiasaaren kanssa FinnGrandFesteille Kanadan Sault Ste. Mariessa. Suomalaissiirtolaisten jälkipolvien vuositteisessa juhlassa loimme kontakteja sekä kanadalaisiin että yhdysvaltalaisiin tahoihin. Tärkeä etappi matkallamme oli Hancockin Finlandia University eli entinen Suomi-College Michiganissa. Yhteistyötä Hancockin kanssa vahvistettiin mm. siirtolaisarkistojen käytön muodossa. Useilla paikkakunnilla eri osavaltiossa tapasimme suomalaissiirtolaisten jälkeläisiä ja tutustuimme heidän yhteisöihinsä, heidän yhä käytössä oleviin haaleihinsa ja kirkkoihinsa. Myös vanhat suomalaisten hautausmaat olivat matkallamme erityisen mielenkiinnon kohteina.

Tellervo Lahti

Suomen kansalaisuuden saaminen on helpottumassa

Suomen kansalaisuuslakia ollaan muuttamassa rivakasti. Maamme hallitus antoi kesäkuussa 2010 Eduskunnalle esityksen kansalaisuuslain muuttamisesta. Sen mukaan Suomen kansalaisuuden edellyttämää asumisaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi.

Kansalaisuuteen edellytettävää asumisaikaa lyhennettäisiin viiteen vuoteen nykyisestä kuudesta vuodesta, kun kyse on yhtäjaksoisesta asumisesta Suomessa. Lisäksi kansalaisuuden voisi jatkossa saada neljän vuoden Suomessa asumisen jälkeen, jos henkilö osoittaa osavansa hyvin suomen tai ruotsin kielen. Säännöksellä kannustettaisiin maahanmuuttajia hankimaan kielitaito ja siten edistettäisiin myös Suomeen kotoutumista. Puolet Suomessa tilapäisellä oleskeluluvalla oleskelusta ajasta laskettaisiin mukaan kansalaisuuteen edellytettävään asumisaikaan. Tähän asti vain jatkuvaluonteisella oleskelulla on ollut merkitystä asumisaikaa laskettaessa.

Kielitaitoedellytyksestä ja siitä tehtävistä poikkeuksista säädettäisiin nykyistä selkeämmin.

Kansalaisuuslaissa on jo nyt nuhteettomuusedellytys kansalaisuuden saamiselle. Käytän-

nössä tämä tarkoittaa, että rikoksiin syyllistyneelle ei myönnetä kansalaisuutta tai se myönnetään vasta odotusajan jälkeen. Esityksessä ehdotetaan, että odotusajan määräytymisestä säädettäisiin nykyistä yksityiskohtaisemmin laissa.

Kansalaisuusilmoitusta koskevia säännöksiä selkiytettäisiin. Entinen Suomen kansalainen voisi saada kansalaisuuden yhdellä ilmoitusmenettelyllä riippumatta siitä, asuuko hän Suomessa vai ulkomailla. Tämä tarkoittaisi vuosina

2003–2008 määräaikaisena käytössä olleen ilmoitusmenettelyn vakinaistamista.

Uudistuksella pyritään nimenomaan edistämään Suomessa opiskelleiden ja täällä valmistuneiden mahdollisuutta jäädä tänne. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2011

Koko lakiesitys löytyy netistä osoitteesta: <http://217.71.145.20/TRIPviewer/show.asp?tunniste=HE+80/2010&base=erhe&palvelin=www.eduskunta.fi&f=WORD>

ISMO SÖDERLING

Oleskeluluvan hakeminen vilkastui alkuvuonna

Suomesta haki oleskelulupaa tammi–huhtikuussa tänä vuonna kaikkiaan 6 230 ulkomaalaista EU-maiden ulkopuolelta. Tämä on kahdeksan prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Suurimmat hakuperusteet olivat perheside (49 prosenttia) ja työnteko (26 prosenttia).

Eniten lisääntyivät perhesideteen perusteella vireille tulleet oleskelulupahakemukset, joita jätettiin neljänkuukaudenaikana 3 094 (viime vuonna vastaavana aikana 2 584). Muiden omaisten eli mm. Suomessa asuvien täysikäisten henkilöiden iäkkäiden vanhempien sekä kasvattilasten hakemukset lisääntyivät peräti 65 prosentilla. Perhesideteisten oleskelulupahakemusten ennustetaan lisääntyvän entisestään, koska turvapaikanhakijana maahan tulleiden ja oleskeluluvan saaneiden määrä on kasvanut viime vuosina.

Eniten oleskelulupahakemuksia laittoivat alkuvuonna vireille somalialaiset (1 210 henkilöä), venäläiset (1 135) ja intialaiset (554).

Neljä viidestä päätöksestä myönteinen

Päätöksiä oleskelulupahakemuksiin tehtiin tammi–huhti-

kuussa 5 389 henkilölle. Oleskelulupa myönnettiin 4 134 henkilölle eli 77 prosentille päätöksen saaneista hakijoista.

Myönteisten ja kielteisten päätösten suhteet vaihtelivat huomattavasti hakuperusteen mukaan tarkasteltuna: ”muulla perusteella” vireille tulleista hakemuksista 94 prosenttia sai

myönteisen päätöksen, mutta ”muiden omaisten perhesidehakemuksista” läpi meni vain 15 prosenttia. ”Muulla perusteella” vireille tulleista hakemuksista suuressa osassa kyse on työperusteisesta maahanmuutosta – esimerkiksi erityisasiantuntijoiden, urheilijoiden ja valmentajien hakemuksista.

Asiasta löytyy lisätietoa Sisäministeriön Maahanmuuttoviraston eli Migrin kotisivuilta osoitteesta: <http://www.migri.fi/net-comm/content.asp?article=3996>

Migrin kotisivut ovat oivallinen tietolähde yleensäkin Suomen muuttoliiketilastoja kaipaaville. Tietoja löytyy myös englanniksi.

ISMO SÖDERLING

Siirtolaisuusinstituutin arkistolle lahjoituksia Amerikasta ja Australiasta

Yhdysvalloista saatiin merkittävä aineistolahjoitus, kun rouva Taimi Ukkonen Floridasta lahjoitti miehensä Alfons Ukkosen radio-ohjelman nauhoituksia. Alfons Ukkonen toimitti 15 vuoden ajan viikoittain tunnin mittaista suosittua radio-ohjelmaa nimeltään ”Halls of Finland”. Lahjoituksen mukana tuli runsaasti myös Alfons Ukkosen ammattiin liittyvää kirjeenvaihtoa, valokuvia ja muita kirjallisia dokumentteja. Materiaalin toimitti Floridasta Turkuun herra Esa Hakala. Herra Ukkonen poistui keskuudestamme vuonna 2007.

Koillis-Australiassa, Queenslandin osavaltion Tullyssa on toiminut Suomi-Seura vuodesta 1928. Huhtikuussa 2010 seura päätti lopettaa toimintansa. Tämän pitkäikäisen yhdistyksen toiminnan tärkeimmät dokumentit on nyt lahjoitettu Siirtolaisuusinstituutin arkistoon. Saatua aineisto koostuu pääasiallisesti seuran pöytä- ja tilikirjoista.

Siirtolaisuusinstituutti haluaa ilmaista kiitoksensa rouva Ukkoselle ja Tullyn Suomi-Seuralle siirtolaihistoriallisesti tär-

keistä lahjoituksistaan. Lisäksi se kiittää erikseen Airi Ovaskaa ja Esa Hakalaa aineistojen perille toimittamisesta.

JARNO HEINILÄ

Esa Hakala (oik.) esittelee arkistonhoitaja Jarno Heinilälle Alfons Ukkosen aineistoa. Kuva: Ismo Söderling

Vierailuja

Herra Alpo Collanus vieraili instituutissa 10.8. Collanus on mukana järjestämässä vuoden 2011 FinnFesttilaisuutta, joka pidetään San Diegossa Kaliforniassa. Juhla pidetään 10.–14.8.2011 ja sinne odotetaan jälleen runsasta osanottoa. Keskusteluissa sovittiin yhteistyöstä. Sen perusteella instituutin edustaja on mukana San Diegossa, vastaavasti Alpo Collanus järjestää amerikkalaista edustusta instituutin järjestämille Ulkосуomalaispäiville heinäkuussa 2011. Kuva: Ismo Söderling.

Prof. Mika Roinila (Bethel College, Mishaweka, IN, USA) piti Siirtolaisuusinstituutissa 20.8. antoisan vierailuluennon aiheesta "How to Reach and Research Finns Abroad; Challenges and Benefits". Luentonsa päätteeksi Roinila lahjoitti SI:n arkistoon pennsylvanialaisen Louhi Band –soittokunnan soittajanlakin. Tämän mahdollisesti jo 1910-luvulta peräisin olevan asusteen (sekä useita täysin samanlaisia) lahjoittaja oli pelastanut jälkipolville purkutuomiota odottaneen paikallisen raittiusseuran "haalin" ullakolta. Lahjaa vastaanottamassa (vas.) arkistonhoitaja Jarno Heinilä ja johtaja Ismo Söderling. Kuva: Jouni Korkiasaari.

Suomen Lontoon Suurlähettiläs Pekka Huhtaniemi (keskellä) vieraili Siirtolaisuusinstituutissa 30.8.2010. Instituutin puolesta vierasta olivat vastassa hallituksen puheenjohtaja Pertti Paasio (oik.) ja johtaja Ismo Söderling (vas.). Tilaisuuteen osallistui myös tohtori Olavi Koivukangas, joka on suurlähettilään pitkäaikainen tuttu. Vierailun aikana keskusteltiin mm. siitä, että Hullissa Englannissa on tarkoitus järjestää tilaisuus, jossa keskusteltaisiin kaupunkiin suuntautuneesta suomalaisesta siirtolaisuudesta. Hull oli tärkeä etappi Suomesta Amerikkaan matkanneille maanmiehillemme. Instituutti tulee mielellään mukaan tärkeän tapahtuman toteutukseen. Kuva: Olavi Koivukangas.

Otamme vastaan lahjoituksia

Siirtolaisuusinstituutilla on sääntöjensä mukaan oikeus ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja Suomesta ja ulkomailta.

Aikaisemmin saamansa lahjoitukset instituutti on sijoittanut mm. tutkimusrahaansa, josta tuetaan vuosittain suomalaiseen siirtolaisuuteen liittyvää tutkimusta, dokumentaatiota ja konferenssitoimintaa.

Ulkomailla asuviin suomalaisiin siirtolaisiin ja heidän jälkeläisiinsä liittyvän julkaisu toiminnan kehittäminen on tulevaisuudessa instituutin painopisteenä: haluamme osaltamme vaalia ulkosuomalaisten elämäntyötä julkaisemalla heihin liittyvää tutkimus- ja kaunokirjallisuutta. Tässä suhteessa kaikki rahastoamme kartuttavat lahjoitukset ovat tärkeitä ja edesauttavat siten tutkimus- ja julkaisutoimintaamme.

Instituutissa ylläpidettävä siirtolaisuusarkisto ottaa myös vastaan lahjoituksena erilaisia dokumentteja jälkipolville säästettäväksi. Tällaista materiaalia ovat mm. käsikirjoitukset, kirjeet, valokuvat, äänilevyt ja pienimuotoiset tarve-esineet.

We accept donations

The Institute of Migration accepts donations from Finland and from abroad. Donations to the Institute benefit research and documentation. A central focus area in the future will be publication relating to expatriate Finns and their descendants, i.e. research on emigration and also publication of literature on and by Finns abroad.

Donations such as documents, letters, manuscripts, photographs, recordings and utility articles are welcome. We wish to increase our archival collections, and by exhibitions and catalogues present Finnish everyday life abroad to the general public.

Yhteydenotot / Contact:

Johtaja Ismo Söderling,	isoder@utu.fi	+358-50-511 3586
Arkistonhoitaja Jarno Heinilä,	jshein@utu.fi	+358-2-28 404 60
Toimistonhoitaja Sari Aaltonen,	shaalto@utu.fi	+358-2-28 404 43

Siirtolaisuus-Migration lehti

Otamme mielellämme vastaan erilaisiin muuttoliikkeisiin liittyviä artikkeleita. Lisätietoja: kirsi.sainio@utu.fi

Kirjoitusohjeet löytyvät nettisivuiltamme:

<http://www.siirtolaisuusinstituutti.fi/art/smlehti.php>

Kirjoitus-
ohjeet

MUUTTOLIIKESYMPOSIUM 2010

"MAASSAMUUTON MONET KASVOT"

16.–17.11.2010

Siirtolaisuusinstituutin perinteinen joka 5. vuosi järjestettävä
Muuttoliikesymposium pidetään Turussa Siirtolaisuusinstituutin tiloissa, Eerikinkatu 34.

Symposiumin ohjelma ja ilmoittautumislomake
löytyvät kotisivuiltamme: www.siirtolaisuusinstituutti.fi.
Mukaan mahtuu 100 ensimmäistä ilmoittautujaa.

Yhteyshenkilö: tutkimusjohtaja Elli Heikkilä, elli.heikkila@utu.fi.

SUOMI SYDÄMESSÄ

FINLAND IN OUR HEARTS

**Welcome
to Turku
July 1–4, 2011!**

Siirtolaisuusinstituutti järjestää suuren ulkosuomalaisjuhlan
Turun Kulttuuripääkaupunkivuonna 2011.

Ohjelmassa on mm. marssikulkue, seminaari, sukututkimusta,
pesäpalloa, golf-turnaus, filmifestivaali, teatteria ja tanssia.

Finns from all over the world gathering in Turku 2011.

The Institute of Migration is arranging a Festival "Finland in our Hearts" in Turku for expatriate Finns in
July 1-4, 2011. We welcome Finns from near and far to take part in the event.

For more information: www.migrationinstitute.fi/suomisydamessa.html

Contact: Krister Björklund, krister.bjorklund@utu.fi.

**OPEN CALL
FOR PAPERS!**

**OPEN CALL
FOR PAPERS!**

TURKU ● ÅBO 2011
EUROPEAN CAPITAL OF CULTURE

Now is the time to start submitting your ideas for presentations for the Finland in our Hearts – festival 2011. We are looking for papers from you, especially covering the following areas/topics: Finns abroad – past, present and future; Family history and genealogy; Finnish-international culture, arts science and economics, To start submitting your proposals, please follow the link <http://www.migrationinstitute.fi/suomisydamessa.html> or send them by email to krister.bjorklund@utu.fi or mail them to the Institute of Migration, Eerikinkatu 34, 20100 Turku, Finland.

Time flies and the summer of 2011 is approaching fast, so act now!